

Мирјана Смрекар Станковић • Соња Цветковић

## ПРИРУЧНИК

за учитеље

уз уџбеник Музичке културе *Музичка сликовница*

за први разред основне школе



**eduka**

Мирјана Смрекар Станковић, Соња Цветковић

ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ  
УЗ УЦБЕНИК МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ *МУЗИЧКА СЛИКОВНИЦА*  
ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ГЛАВНИ УРЕДНИК  
Проф. др Бошко Влаховић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК  
Доц. др Наташа Филиповић

ЛЕКТОР И КОРЕКТОР  
Биљана Никић

ИЗДАВАЧ  
Едука д.о.о. Београд  
Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1  
Тел./факс: 011 3287 277, 3289 443, 2629 903  
Сајт: [www.eduka.rs](http://www.eduka.rs) • имејл: [eduka@eduka.rs](mailto:eduka@eduka.rs)

ЗА ИЗДАВАЧА  
Наташа Филиповић, директор

## **САДРЖАЈ**

1. Увод .....	5
2. Какав смо уџбеник написали .....	6
3. Наставни план и програм Музичке културе за 1. разред основне школе .....	7
4. Ближа упутства за остваривање садржаја програма .....	17
5. Индивидуализација у раду са децом са сметњама у напредовању у редовној школи .....	18
Поремећаји аутистичког спектра .....	18
Блаже сметње у менталном развоју .....	23
Хиперкинетички синдром (хиперактивност) .....	26
Коришћена литература .....	30
6. Планирање циљева, задатака и активности .....	31
Логичко и критичко мишљење .....	33
Технике подстицања мишљења у наставном процесу .....	34
Питања, задаци, налози .....	35
Оцењивање и извештавање .....	37
7. Годишњи план рада .....	39
8. Годишњи план (распоред) наставног градива .....	41
9. Писане дневне припреме по наставним јединицама .....	63
10. Литература .....	137



## **1. УВОД**

Приручник из предмета Музичка култура за први разред конципиран је тако да наставнику пружи могућност јаснијег разумевања концепције постојећег уџбеника, као и да подстакне идеје за осмишљавање и реализацију наставе овог предмета.

Такође, у приручнику се налазе и сегменти који обухватају подсетнике и конкретне примере из методике наставе, успешна решења реализације програмских садржаја и примере добре праксе, најчешће потешкоће у организацији и реализацији наставе, као и предлог писаних припрема за сваку наставну јединицу. Наставник ће предложене нацрте писаних припрема схватити само као један од начина осмишљавања и реализације часа, прилагодиће их условима свог рада и потребама конкретног одељења које води, односно могућностима и интересовањима својих ученика. На крају сваке припреме дат је и предлог листе за самоевалуацију рада наставника за реализовани час. Ова листа може послужити наставнику као смерница за анализу процеса и ефеката сопственог рада на часу, као и планирање и унапређивање будућих наставних активности.

Надамо се да ће наставник коришћењем овог приручника моћи ефикасније и квалитетније да планира, реализује и вреднује свој наставни рад и напредовање ученика.

## **2. КАКАВ СМО УЏБЕНИК НАПИСАЛИ**

Приликом писања уџбеника из Музичке културе за први разред основне школе *Музичка сликовница* руководили смо се следећим:

- Да у потпуности поштујемо све програмске захтеве.
- Да уџбеник својом садржином и формом привлачи ученика и позива га на дружење са њим.
- Ликови у *Музичкој сликовници* су Марија и Лазар, вршњаци наших ученика. На почетку уџбеника смо их представили речима и сликом. Искрено се надамо да ће их ученици заволети и заједно са њима уживати у уџбенику.
- Да ученику, на тренутке, послужи и као радна свеска у којој ће се решавати разни музички задаци или исказивати импресије у вези са слушаном музиком речима или илустрацијом.
- Уџбеник је конципиран као стрип. За ову форму определили смо се због узраста ученика. Желели смо да уџбеник буде интересантан ученицима и да прве контакте са овим предметом доживе на један непосредан начин који је њима близак.
- Уџбеник обилује мноштвом дијалога уз помоћ којих смо обрадили разне музичке појмове. Пошли смо од претпоставке да деца воле стрип и да ће преко њих лакше и природније усвојити неке основне музичке појмове.
- Подсећамо Вас да из Музичке културе све што треба, урадите на часовима. Давање домаћих задатака из овог предмета нема педагошку оправданост. Уосталом, то потенцира и План и програм овог предмета.
- Ученицима смо понудили празан простор за исказивање импресија након слушања музике, мање у текстуалном а више у ликовном изразу. Не би ваљало да ова места дочекају крај школске године непопуњена.
- Аутори сматрају да су наведени садржаји у уџбенику усмерени на развој интелектуалних, психофизичких, когнитивно-конативних и социјално-афективних сфера личности деце овог узраста, што су и програмски захтеви овог наставног предмета.
- Уџбеник који смо понудили ученицима настао је на темељу вишегодишињег искуства аутора и сугестија великог броја колега и сарадника које смо током рада консултовали.

Користимо ову прилику да се свима топло и срдачно захвалимо на пруженој помоћи.

### **3. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ ЗА 1. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**

#### **Циљ и задачи**

##### **Циљ**

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

##### **Задаци**

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
  - стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
  - подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);
  - упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
  - развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша);
  - упознавање основа музичке писмености и изражajних средстава музичке уметности.
- Садржаје музичке културе чине следеће активности: извођење (певање/свирање), слушање и стварање музике.

#### **ПРВИ РАЗРЕД**

#### **Оперативни задаци**

Ученици треба да:

- певају по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- изводе музичке игре;
- свирају на дечјим музичким инструментима.

#### ***САДРЖАЈИ ПРОГРАМА***

#### **Извођење музике**

##### **а) Певање:**

- Певање песама (учење по слуху) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).

– Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре).

- Певање једноставних модела и наменских песама као звучне припреме за поставку музичке писмености.

##### **б) Свирање:**

- Поступно упознавање музичких ритмичких дечјих инструмената и начина свирања на њима (штапићи, бубањ, звечке, триангл, чинеле, дайре).

– Прављење дечјих инструмената.

– Аудитивно разликовање дечјих инструмената по боји звука.

- Развијање ритмичког пулса и ритма свирањем пратње за бројалице и песме на различитим изворима звука (тело, предмети, ритмички дечји инструменти).

На основу искуства у извођењу музике, препознати: звуке које ствара глас (говор–певање), степене јачине звука (гласно–тих), различит темпо (брз–спор), трајање (кратак–

дуг), песму на основу карактеристичног одломка мелодије, начине на које песма учествује у породичном животу (породична славља и празници).

#### **Слушање музике**

– Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја и расположења, као и музичких прича.

– Слушање народних песама и игара.

У слушаним делима разликовати: специфичне звуке из окружења, људске гласове (женски, мушки, дечји), музичке инструменте, степене јачине звука (гласно–тихо), различит темпо (брз–спор), трајање (кратак–дуг). Оспособљавати ученике да препознају композицију коју су раније слушали, на основу карактеристичног одломка.

#### **Стварање музике**

– Опонашање звукова из непосредне околине, спонтаном или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи...).

– Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи притом различите изворе звука (глас, тело, дечји ритмички инструменти).

– Смишљање малих ритмичких целина помоћу различитих извора звука (говором, изговарањем група гласова, различитим предметима, дечјим инструментима).

– Састављање малих музичких игара уз покрет.

### *НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА*

Настава музичке културе у основној школи, својим садржајима и активностима значајно доприноси целокупном развоју ученика. Код ученика се развија љубав према музичкој уметности и смисао за лепо и узвишено, потпомаже његов свестрани развој, оплемењује га и улепшава му живот.

Током наставе, у виду осмишљених активности, омогућује се развијање способности изражавања звучним средствима (гласом или инструментом), упознавање вредних дела музичке уметности и стицање потребе за самосталним упознавањем музичких дела из области народног и уметничког стваралаштва.

Савладавањем музичке писмености и развијањем укуса, оспособљавамо ученике да активно учествују у музичком животу своје околине.

Настава музичке културе остварује се међусобним пројимањем следећих музичких активности:

– **певање и свирање**, уз поступно упознавање и усвајање ритмичких структура, музичког писма и интонације;

– **слушање музике** и усвајање основних појмова из опште музичке културе;

– активности у **музичком стваралаштву**.

У разредној настави певање и свирање остварује се по слуху, опонашањем демонстрације учитеља, или уз помоћ различитих звучних и визуелних помагала (цртежа, односно неких договорених знакова с ученицима). Упознавање музичког писма започиње у трећем разреду и протеже се до краја основног школовања. Усвајање најосновније вештине читања нота омогућава ученицима лакше и тачније певање једноставних мелодија, као и активно стицање информација о свирању појединих инструмената. Пожељно је повезивање музичких садржаја са садржајима осталих наставних предмета уколико је то могуће остварити.

Задаци наставе музичке културе у основној школи јесу:

– поступност у усвајању народних и уметничких композиција различитих садржаја;

– развијање извођачких вештина ученика и њихов стваралачки приступ певању/свирању;

– развијање интелектуалних и моторичких способности ученика;

– развијање и подстицање стваралачких могућности музичког изражавања ученика;

- упознавање основне музичке писмености и израјајних средстава музичке уметности.

### **Препоруке за остваривање програма у првом разреду**

#### **Слушање музике**

Слушањем музике остварују се следећи задаци:

- стицање искуства у слушном разликовању звучних боја (људски гласови, неки инструменти, звуци из животног окружења);
- развијање меморије ученика;
- навикавање ученика на пажљиво слушање музике (што је услов за квалитетно доживљавање музичких дела);
- упознавање музичких дела уметничког и народног стваралаштва.

#### **Певање песама по слуху и увођење у основе музичке писмености**

- Бројалице;
- Дечје песме;
- Игре с певањем.

Усвајање музичког речника у вези са певањем (супротности):

- дубок тон и висок тон;
- дужи и краћи тон;
- гласно и тихо;
- брзо и споро.

#### **Свирање**

- Поступно упознавање музичких дечјих инструмената и начина свирања појединог инструмента (штапићи, триангл, чинеле, бубањ, дайре, звечке, металофон, ксилофон).
- Прављење властитих дечјих инструмената.
- Разликовање појединих инструмената слухом по боји звука и њихово различито комбиновање према избору ученика.
- Извођење ритма појединих бројалица помоћу дечјих инструмената.
- Утврђивање доживљаја ритмичког пулса одговарајућом инструменталном пратњом оствареном помоћу дечјих инструмената.

- Усвајање музичког речника у вези са свирањем (супротности):
  - певање – свирање;
  - хор – један певач;
  - оркестар – један свирач;
  - клавир – клавириста;
  - виолина – виолинист;
  - труба – трубач;
  - хармоника – хармоникаш;
  - бубањ – бубњар.

#### **Музичко стваралаштво**

- Подстицање ученика на изражајно певање.
- Обележавање појединих речи или фраза током извођења мелодије звуком неких инструмената, према избору ученика.
  - Опонашање звука из непосредне околине спонтаном или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи).
  - Смишљање малих ритмичких целина остварених говором или спонтано изговорених група гласова.
  - Потпуно слободна звучна импровизација остварена рукама или ногама, односно дечјим инструментима.
  - Слободан, импровизован звучни разговор остварен једним од претходно наведених начина.
  - Мале, договором састављене музичке игре уз покрет.

## **Дидактичко–методичка упутства**

Наставни предмет Музичка култура треба код ученика да развије естетски доживљај, машту, вештине, навике и стваралачки импулс.

У основној школи настава музичке културе, заједно са другим наставним предметима, утиче на свестрани развој личности детета и представља једну од важних дисциплина.

Обавезни и препоручени садржаји овог наставног предмета треба да пруже знања и информације ученицима како би могли да с разумевањем и радошћу прате, разликују, доживљавају и процењују музичке вредности.

Да би били реализовани циљеви првог циклуса основног образовања и васпитања, као и задаци програма образовања и васпитања, потребно је обезбедити наставна средства у складу са важећим нормативима.

Сазнајни процес у настави музичке културе заснива се на доживљавању музике кроз песму и слушање музике. Ученицима се преносе неопходни елементи који чине основу музичке писмености и знања, а у функцији су бољег разумевања музике.

Основни принцип у остваривању циљева и задатака треба да буде активно учешће ученика на часу, а час музичке културе треба да буде доживљај за ученике. Усвајање знања ученика зависи од добре организације часа, који мора бити добро планиран, осмишљен и занимљив. Настава треба да се одвија у ведрој и радној атмосфери. Разним облицима рада, техникама и очигледним средствима ученицима се преносе знања и комбинују се разне методе у настави. Према својим садржајима наставни програм се реализује у неколико етапа. У првој етапи настава се своди на форме рада које највише одговарају психо-физичком развоју ученика. То су: бројалице, песме, музичке игре, слушање музике и свирање на дечјим ритмичким инструментима.

Домаће писмене задатке или писане тестове, контролне задатке, реферате не треба задавати у оквиру овог предмета ни у једном разреду.

Наставу треба увек повезивати са музичким животом друштвене средине уз учествовање на такмичењима и музичким приредбама.

Садржај *Музичке културе* чине активности:

- извођење музике (певање/свирање),
- слушање музике,
- стварање музике,
- хорско и оркестарско музицирање.

## **ЗАХТЕВИ ПРОГРАМА ПО АКТИВНОСТИМА**

### **Извођење музике**

*Певање* у разредној настави је певање по слуху. Ученици треба изражајно да певају одређен број часова, и то у I разреду 20, а у II разреду 25 часова.

У I и II разреду постављају се звучни слојеви тако што се певањем одговарајућих песама по слуху стиче представа о тоновима. Звук који ученици памте у разним песмама и играма (игре опажања, препознавање тонова и ритмичких кретања) касније повезују са нотним писмом. Тако се поступно уводе у тајне певања из нотног текста.

Певање дечјих песама у основној школи треба да буде основни садржај рада у настави музичке културе. Настава нема задатак да ствара уметнике, већ код ученика развија љубав према музичкој уметности и смисао за лепо и узвишену, потпомаже њихов свестрани развој, оплемењује га и улепшава му живот. Ово се може постићи само практичном наставом (певањем/свирањем), а мање теоретисањем.

Избором композиција пружа се могућност и проширивања знања из других области. Учењем песама деца могу лакше да савладају правилну дикцију, како нашег тако и страног језика. Приликом избора композиција наставник има слободу, али мора пазити да буду заступљене дечје, народне, пригодне песме других народа, као и песме савременог музичког стваралаштва за децу. Наставник треба, ради актуализације програма, да научи децу и неку песму која није наведена у препорученом избору за певање ако то одговара циљу и задацима програма и ако задовољава критеријуме васпитне и уметничке вредности.

Пре обраде песме пожељно је да се исприча прича чији је садржај у вези са текстом, како би се пробудило интересовање за песму, а самим тим и развила ученикова машта.

Стварање погодне атмосфере за учење нове песме потребно је да би дете сваку песму максимално позитивно доживело, да у себи створи оне потребне емоције које су подстакле композитора и надахнуле га да створи песму. Наставник треба да пева из срца, изражайно. Потребно је такође да води рачуна и исправља неправилно дисање ученика при певању или лоше држање тела приликом седења. За правilan избор песама неопходно је применити и дидактичке принципе. То се посебно односи на принцип поступности и доступности. У оквиру принципа поступности треба имати у виду три правила:

- од познатог ка непознатом;
- од лакшег ка тежем;
- од ближег ка даљем.

У музичкој настави за трајно усвајање знања веома је значајан принцип доживљаја. Када је песма усвојена и, уколико то дозвољава текст, научену песму треба:

- драматизовати;
- слободно импровизовати покретима;
- ликовно изразити;
- пратити ритмичким инструментима.

На почетку године требало би давати лакше примере за обраду, а на крају теже, како би ученици лакше схватили и усвојили нове композиције, а самим тим постали сигурни у своје могућности. С принципом поступности уско је повезан принцип доступности, јер само доступан програм омогућава постепено и успешно развијање музичких способности ученика. Доступан програм не би требало мешати са лакшим, јер лакшим избором не ствара се веће интересовање за савладавање програма, као ни могућност за успешно музичко развијање. Нежељени ефекти се јављају и код претешког програма.

У тренуцима када ученици показују замор и деконцентрацију на било ком часу, неколико минута певања веселих дечјих песама, уз покрет, разведриће преморена лица и омогућити им да поново крену на усвајање нових знања из различитих предмета. Сваки школски дан пожељно је почети и завршити певањем песама.

### **Свирање**

Свирање је додградња певању и постоје оправдани разлози за постојање те активности. У сваком одељењу постоји један број ученика који има веће или мање потешкоће у певању. Да дете не би постало малодушно, избегавало учествовање у музici, треба му пружати и друге могућности афирмације на музичком подручју, а то је управо свирање.

У I и II разреду ученици свирају на дечјим ритмичким инструментима (бубањ, звучке, штапићи, триангл, чинеле). Њих могу направити и сами од најразличитијих материјала (празних картонских, дрвених или пластичних кутија, канапа, жице, дрвета, цеви, кукуруза, шишарке, кестена и др., као нпр. свирале од зове или врбе, бубњићи од дрвета и коже, тикве, итд.).

*Основни облици свирања на дечјим ритмичким инструментима:*

- свирање такта,
- свирање ритма.

Свирање у I и II разреду, када започиње остваривање ове области рада, вокално-инструментални аранжман је једноставан и састоји се од две до три групе инструмената. Прва група инструмената доноси основни ритам, друга група свира наглашен део такта, а трећа ненаглашени део такта. Свирање аранжмана у I и II разреду изводи се по слуху, а поступак рада може бити подељен у неколико етапа:

- ученике поделити у групе и дати им инструменте, а затим певањем обновити стару или научити нову песму;
- савладати ритам песме пљескањем, и истовремено певати песму;
- ученици узимају своје инструменте и свирају научени ритам (свака група инструмената свира ритам који је савладала пљескањем и истовремено певају песму);
- уз упорност и озбиљност у раду превазилазе се тешкоће које могу настати у заједничком свирању (нпр. прелазак на свирање деонице неке друге групе).

## **Музичке игре**

Најспонтанији начин на који дете изражава своје музичке способности (осећање за ритам и доживљавање мелодије и текста) јесте музичка игра. У низим разредима планирано је извођење игара лаганог темпа да би се развила вештина покрета. У ситуацијама када су правила игре сложенија и захтевају већи напор деце наставник их може поделити у две групе, од којих једна пева, а друга изводи покрет. Једноставне речи песама проширују дечје познавање околине у којој живе, природе... и подстичу их на пантомимичко изражавање. Игре се изводе, углавном, колективно са различитим распоредом улога. После створене атмосфере за нову игру, игра се учи прво са мањом групом способнијих ученика, како би остали од њих могли да науче. Игра се савлађује у целини, а певање мора да почне тачним интонирањем почетног тона. Нове покрете треба увежбати пре савлађивања читаве игре.

Музичке игре могу да буду: дидактичке, игре са певањем, игре уз инструменталну пратњу, мале музичке драматизације. Оне омогућују ученицима да несвесно савладају разне ритмичко-мелодијске појаве које ће касније свесно обрадити у моменту описмењавања. Основни задатак бројалица је развијање ритмичког осећања и помоћ онима са лабилнијим ритмом. За развијање слуха могу се изводити бројалице на задатом тону. При извођењу бројалица треба да се створи атмосфера игре, јер поред тога што у игри најбоље уче, ученици доживљавају наставу као нешто што релаксира и забавља. У почетном раду на обради бројалица пажњу треба посветити равномерном и разговетном ритмичком изговарању слогова и речи бројалица у темпу. Треба им такође изговарати умереном јачином и слободном интонацијом. Касније се може тражити да их изговарају на одређеној тонској висини. Почети са радом бројалица које су у 2/4 или 4/4 такту (јер је лакше за почетак), а касније учити и бројалице у 3/4 такту. Заинтересовати ученике да сами састављају нове бројалице, разбрајалице и сл. користећи двосложне, тросложне и четворосложне речи. Певане бројалице су захтевније за рад, јер, поред текста и речи, додаје се учење мелодије. Ритам бројалица се може изводити на више начина истовремено: једна група ученика изводи ритам на ударачким инструментима, друга хода, трећа удара рукама.

## **Слушање музике**

Организација часа слушања музике треба да буде сасвим јасна, са припремљеним очигледним наставним средствима. Од првог дана дете треба да буде у контакту са добром музиком која одговара његовом узрасту. Будући да музика до њих долази аудитивним путем, ученике треба психички припремити како би сву своју пажњу могли усмерити само на музички доживљај.

Узрасту I и II разреда одговарају највише вокално-инструменталне композиције, које по свом садржају морају да им буду врло блиске. Приликом слушања ученицима се може дозволити слобода емотивног израза (цртежом, мимиком, покретом, текстом итд.). У I и II разреду треба више организовати глобално слушање музике и инспирисати ученике да опажају и уочавају све важније елементе слушане композиције. Пожељно је да ученици сами објашњавају своја осећања и запажања после одслушане композиције, а да наставник усмерава и сређује њихове утиске. Кроз различит доживљај уметничког дела, ученици ће развијати своју критичност, индивидуалан однос према уметности, што је од посебног значаја за њихова даља искуства.

Свој доживљај музичког дела ученици могу изразити пантомимом. Они ће спонтано дочарati свирање на инструменту који су препознали, а сам карактер слушане композиције подстакнуће их на одређене покрете.

Слушање музичке приче је врло омиљен облик код млађих ученика. Због дужине трајања овог књижевно-музичког облика слушање треба рашчланити на две до три мање целине. Добро је после сваке такве целине прекинути слушање и проверити да ли су ученици схватили садржај приче до тог тренутка. Слушање самосталних музичких целина из приче може се поновити и другом приликом, као подсећање на причу. Свако ново слушање ће довести до нових сазнања. Слушање неких композиција из претходног разреда може се поновити и у следећем разреду.

### **Дечје стваралаштво**

Кроз слободу изражавања развијају се стваралачке способности, фантазија, интуиција и индивидуалност. Настава музике треба ученику да пружи што више прилика за ослобађање и развијање његовог музичког изражавања. Стваралачки рад подстиче ученика да пронађе онај начин изражавања који му највише одговара. Први стваралачки израз детета је игра. Дете у игри кроз покрет одмерава ритам, кроз дозивање мелодијски израз и та игра је значајна у музичком изражавању детета.

Најједноставнији облици стваралаштва који се могу остваривати у I и II разреду јесу:

- импровизација покрета (ученици покретима изражавају текст научене песме или слушане композиције);
- илустрација научене песме (корелација са ликовном културом где ученици „пресликавају“ текст или садржај неке композиције);
- илустрација непознате композиције (ученици индивидуално доживљавају слушано дело, па ће приказ одслушаног бити врло различит);
- препознавање композиција преко понуђених илустрација (ученици се опредељују за једну од слика за коју сматрају да је инспирисала композитора);
- одређивање ритма за задати текст;
- импровизација мелодије на дати текст (овај начин стваралаштва примењивати од другог разреда).

Разни покушаји стваралаштва, уз примену дечјих инструмената, код ученика изазива посебно интересовање, јер се код њих, у улози „извођача“, више развија машта и инспирација за обликовање ритма и мелодије. Оваквим радом упућују се на касније стваралаштво које ће доћи до већег изражавања.

### **Праћење и вредновање рада ученика**

У I разреду основног образовања и васпитања оцењивање је описано, а у II разреду бројчано. Оно је у функцији праћења напредовања ученика.

Познато је да дете рођењем носи у себи клију разних музичких способности (осећај за ритам, интонацију, изражажност у динамици и темпу, осећај за реализацију музичких мисли покретом, групно свирање, итд.). Да би се пратило напредовање ученика, важно је да наставник упозна музичке способности сваког ученика. Некада се музичке способности појединца могу уочити врло рано, или је полагани раст неких способности такав да их често сматрамо изосталим у потпуности. Кроз наставу музичке културе поставља се захтев да се код ученика развија естетски доживљај, машта, вештине, навике и стваралачки импулс.

Сваком ученику треба омогућити најбољи могући развој у оквиру васпитнно-образовног рада, без погрешних реаговања типа: Ти немаш слуха. Основни задатак наставника јесте да храбри и подстиче ученика.

Оцењивање је саставни део процеса учења и наставе, а треба да подржи учење и допринесе његовој успешности. Оно захтева максимално реалне и објективне критеријуме у оцењивању сваког ученика појединачно. Процене о томе колико је који ученик лепо и музикално интерпретирао песму више су у домену естетског процењивања. Наставник разредне наставе треба да сагледа опште ангажовање и рад ученика и према томе да донесе адекватну и реалну оцену.

Целокупно градиво остварује се само у школи.

## **ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА ПЕВАЊЕ У ПРВОМ РАЗРЕДУ**

### **Химне**

1. Светосавска химна
2. Школска химна

### **Народне песме**

1. На крај села жута кућа
2. Јеж
3. Један ми је билбил
4. Ситна киша падала

5. Под оном
6. Ја посејах лан
7. Зетско коло
8. Песма у колу
9. Бела овца
10. Имам кућу од ивова прућа
11. Киша пада
12. Ој, бадњаче, бадњаче
13. Помози нам, Вишњи Боже

#### **Дечје песме**

1. Чика Мрак – Р. Анђелковић
2. Зец коло води – С. Коруновић
3. Рачунање – В. Р. Ђорђевић
4. Рођенданска песма
5. Саобраћајац – Н. Хиба
6. Лепа Анка коло води
7. Пада снежак – С. Коруновић
8. Зечићи – С. Коруновић
9. Висибаба
10. Први снег – Б. Станчић
11. Јежева успаванка – Н. Вукомановић
12. Дете пева – П. Рамовш
13. Брате Иво – непознати аутор
14. Авантуре малога Јују – П. Бергамо
15. Спавај, сине, сан те преварио
16. Престај, престај кишице
17. Зима – Д. Младеновић

#### **Дидактичке игре**

1. Томерлин – Рибар
2. Берем, берем грожђе
3. Јана шета
4. Возот иде – Ж. Пармаковски
5. Две ручице – запис према певању деце
6. Зец и репа – З. Васиљевић
7. Иде маца поред тебе – З. Васиљевић
8. Ох-хо, Мали плес, Врабац – М. Петров
9. Ко пре до мене – З. Васиљевић
10. Плива патка преко Саве

#### **Бројалице**

1. Мачка
2. Ишо меда у дућан
3. Бумбари
4. Ластавица
5. Лептир и цвет
6. Два се петла побише
7. Ко-ко-ко-ко-да
8. Дечак и птица

#### **Свирање на дечјим инструментима**

1. Бубањ зове – С. Коруновић
2. Ен тен тини
3. Ишо меда у дућан
4. Плива патка преко Саве
5. Пишем петнаест

**Модели**

1. До, до шта је то?
2. Коњ има чет'ри ноге
3. Сол ми дај
4. Ми је у средини
5. Ми идемо преко поља

**Песме које су стварала деца**

1. Радни мрави – Ђарко Живковић, Гацин Хан
2. Љубавна песма – Марко Бацковић, Деспотовац
3. О слончету – Гордана Јовановић, Глогоњ
4. Другарство – Вера Којић, Нови Сад
5. Звезда – Марија Јаковљевић, Горњи Милановац

**ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА СЛУШАЊЕ У ПРВОМ РАЗРЕДУ****Химне**

1. Државна химна
2. Светосавска химна
3. Школска химна

**Народна музика**

1. Кад те видим на сокаку
2. Копа цура виноград
3. Синоћ кад је пао мрак
4. Сремско коло
5. Влајна коло
6. Наполитанска песма Санта Лучија
7. Тупан ми тупа
8. Ој Овчаре
9. Бећарац
10. Б. Дугић – Чаробна фрула (избор)
11. На Божић
12. Народна из Белгије – Нек свуд љубав сја

**Песме за децу**

1. Аутор непознат – Рођенданска
2. С. Барић – Страшан лав
3. М. Илић Бели – На слово, на слово, Из седам брда, Успаванка за Аћима, Јануарске звезде, Песма на слово М, Дванаест месеци, Здравица, Све је пошло наопачке
4. А. Кораћ – Најлепша мама на свету, Ивин воз, Ал је леп овај свет, Радост Европе
5. С. Рајичић – Пачићи
6. Б. Ковачић – Пахуља
7. Н. Радуловић – Деца могу немогуће
8. Руска народна песма – Ево јелке
9. Моцарт – О, мају драги, дођи!

**Домаћи композитори**

1. Л. Димитријевић – Медведова женидба (дечја опера)
2. М. Милојевић – Муха и комарац
3. К. Станковић – српска национална песма (варијације на тему „Што се боре мисли моје“)
4. М. Тајчевић – Балканска игра бр. 2
5. М. Топаловић – Свјати мученици (песме за резање колача)

**Страни композитори**

1. Ж. Батист Лили – Док месец сја
2. Ј. Брамс – Успаванка
3. Чајковски – Марш дрвених војника из збирке Дечји албум,

- Игра свирала,
  - Кинески пles.
  - 4. К. С. Санс – Карневал животиња (Кокошке и петлови, Магарци)
  - 5. Моцарт – Абецеда
  - 6. К. Орф – Скерцандо
  - 7. Ф. Сор – Андантино ин Ре
  - 8. Шуман – Сањарење
  - 9. Вивалди – Широка мелодија
  - 10. Бетовен – Песмица
  - 11. Ј. С. Бах – Менует
  - 12. Ј. Сибелијус – Интермецо из свите „Карелија“
  - 13. Шопен – Валцер Дес-дур
  - 14. Фахри Бећири – Po vijne krushqit (Долазе сватови)
  - 15. Група Еклипс – Океан
- Филмска музика
- 1. Музика из филма Под морем – Мала сирена

## **4. БЛИЖА УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ САДРЖАЈА ПРОГРАМА**

### **Обрада бројалице**

- Бројалицу обрадити у целини обавезно уз покрет.
  - Учитељ прво изводи бројалицу прецизно, наглашавајући први тактов део.
  - Након тога понавља је више пута уз покрет са ученицима.
- Основни задатак бројалица је развијање ритмичких способности код ученика.

### **Обрада музичке игре**

- Музичку игру обрадити као песму по слуху.
- Након научене песме по слуху, учитељ показује покрете ученицима или групи ученика.
- Након научене песме по слуху и усвојених, савладаних покрета уз песму, ученици изводе музичку игру у целини.

Музичка игра омогућава развијање ритма, уједначавање покрета групе и развој комплементарних музичких способности.

### **Обрада песме по слуху**

- Текст песме обрадити помоћу илустрације или неког другог очигледног средства.
- Учитељ или један ученик изражајно чита текст песме.
- Заједничка психолошка обрада текста. Учитељ пита каквим расположењем одише текст, каквим темпом би певали песму...
- Учитељ изражајно пева песму са инструменталном пратњом или без ње.
- Ученици са учитељем певају песму.
- Поштујући динамичке ознаке, учитељ пева још једном песму, а затим заједно са ученицима.

Потребно је да учитељ што изражајније отпева песму која се учи на часу.

Након извештавања група и анализе текста учитељ или ученик изводе песму уз инструменталну пратњу. Након тога ученици усвајају и понављају песму.

Кроз обраду песме по слуху, ученици уочавају нови музички појам који се обрађује на часу.

### **Слушање музике**

#### **Илустрација слушане композиције.**

Ученици слушају непознату композицију подељени у групе или индивидуално и сликају импресије инспирисани слушаном композицијом. Потом групе излажу своје цртеже, следи галерија, разгледање продуката, берза дечијих радова. Дечја комисија бира најкреативнији цртеж.

### **Слушање музике**

Ученици подељени у групе активно слушају, препознају композицију, ко изводи, назив композиције, име композитора, инструменте, темпо, динамику..., дају своја лична запажања. На крају следи извештавање група и учитељев резиме.

Ученици слушају непознату композицију са задатком да свако за себе забележи у уџбенику своја запажања. По завршеном слушању дискутују. Наставник подстиче дискусију како би заједнички дошли до назива композиције.

Уколико се издвоји прилично неуобичајено запажање, избећи квалификације типа *није добро, није тачно*, већ захтевати од ученика да аргументовано образложи који музички елементи га наводе на такво запажање.

Приликом слушања музике најбитније је подстакнути музички доживљај и учеников коментар, о томе шта је запазио.

## **5. ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА У РАДУ СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У НАПРЕДОВАЊУ У РЕДОВНОЈ ШКОЛИ<sup>1</sup>**

### **ПОРЕМЕЋАЈИ АУТИСТИЧКОГ СПЕКТРА**

#### **ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ**

Аутизам је развојни поремећај који се испољава до треће године живота. Тежина клиничке слике варира од најтежих манифестација аутизма до сасвим дискретних форми аутистичког понашања. Зато и говоримо о поремећајима аутистичког спектра.

Ма колико се међусобно разликовали, сви поремећаји аутистичког спектра имају неке заједничке карактеристике: поремећај социјалних интеракција, поремећај комуникације и стереотипије у понашању.

#### **ПОРЕМЕЋАЈ СОЦИЈАЛНИХ ИНТЕРАКЦИЈА**

Деца са аутизмом често немају потребу да остваре контакт са другим особама или се, пак, социјални контакт остварује само да би се задовољиле властите потребе. Дете које је повређено, уплашено или тужно, неће тражити утеху од друге особе, нити ће покушати да са другом особом подели своје задовољство. С друге стране, деца са аутизмом углавном не препознају емоције других људи. Контакт погледом је обично површан и краткотрајан, пре свега због тога што дете са аутизмом не уме да прочита емоцију са лица друге особе. Многа правила социјалног живота, почев од оних најлакших, па све до најкомплекснијих, особе типичног развоја усвајају спонтано, без икакве формалне обуке. За децу са аутизмом, неписана правила социјалног функционисања представљају велику загонетку која се може само делимично решити упорним и систематским радом.

#### **ПОРЕМЕЋАЈ КОМУНИКАЦИЈЕ**

Нека деца са аутизмом уопште не говоре. Код ове деце не јавља се ни гест као спонтани покушај да се надомести недостатак вербалне комуникације. У многим случајевима, развија се говор који нема комуникативну функцију. Често се у говору запажају: бизарна модулација гласа, ехолалија (понављање туђих речи), неологизми (измишљене речи), идиосинкразије (говор специфичан само за ту особу), неправилна употреба личних заменица (о себи говоре у трећем, а често и у другом лицу)... Изразити су поремећаји прагматике, чак и код деце са високофункционалним аутизмом, која имају развијену вербалну комуникацију. Они се испољавају на различите начине: дете не уме да одреди адекватну удаљеност од саговорника; да прилагоди интензитет и модулацију гласа социјалним захтевима; да препозна када би требало да ћути а када да говори; да одреди колико би дуго требало да говори о одређеној теми; да препозна комуникационе намере саговорника итд. Деца са аутизмом, осим у ретким случајевима, не разумеју идиоме, фразе и сарказам у говору. Њихово разумевање говора је буквально.

#### **СТЕРЕОТИПИЈЕ У ПОНАШАЊУ**

Деца са аутизмом често су заокупљена бојом, мирисом, текстуром, вибрацијом и другим карактеристикама предмета који су небитни за њихово функционисање. Понекад имају ритуале који могу бити везани за било који аспект живота: исхрану, облачење, успављивање... Углавном имају отпор према променама. Многа деца са аутизмом имају стереотипне покрете телом или деловима тела (лепршање рукама, клаћење, љуљање, увртање прстију, ход на врховима прстију итд.). Деца са високофункционалним аутизмом могу имати

<sup>1</sup> Из приручника за наставнике *Индивидуализација у раду са децом са сметњама у напредовању у редовној школи* проф. др Ненада Глумбића и Љиљане Вдовић, Едука, Београд, 2012.

уска, ограничена и необична интересовања. Тако се дешава да ученик нижих разреда основне школе одлично познаје возове, пилоне или неке врсте животиња, а да при томе има отпор према већини наставних садржаја који се обрађују у школи.

## ОСТАЛИ ПОРЕМЕЋАЈИ

Осим наведених, ученици са аутизмом могу имати и бројне друге поремећаје који на различите начине утичу на њихово образовање.

Поремећаје аутистичког спектра карактерише учестала појава сензорних абнормалности. Оне се најчешће испољавају: у облику сензорне преосетљивости, када обични звуци и додири изазивају бол и друге непријатне сензације; у виду снижене осетљивости појединих чула; у виду немогућности да се јасно идентификује извор звука и да се занемари позадинска буква; у облику снижене толеранције на дуготрајно излагање сензорним стимулусима итд.

Аутизам се може комбиновати са било којим нивоом интелектуалног функционисања, од најтежих форми интелектуалне ометености до просечних или чак натпросечних интелектуалних способности.

Код деце са аутизмом и тежим облицима интелектуалне ометености може се очекивати и не тако ретка појава епилептичних напада који су изузетно ретки код деце са високофункционалним аутизмом.

У овој последњој категорији, пак, честа је моторичка неспретност, која се може испољити и неким обликом диспраксије. Један од облика диспраксије код деце школског узраста јесте и поремећај рукописа – дисграфија.

## ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

На основу добrog познавања природе аутистичког поремећаја, могуће је осмислити извесна упутства за образовно–васпитни рад са овом популацијом. Међутим, ниједно упутство не би требало схватити као рецепт који би се могао применити на сваку појединачну ситуацију и на свако дете са аутизмом. Наставницима се саветује да пажљиво прочитају општа упутства за прилагођавање образовно–васпитног рада деци са поремећајима аутистичког спектра, а да све недоумице разрешавају уз консултацију са дефектологом.

### 1. Обезбедите структуриран ритам дана

Деца са аутизмом не умеју да организују и користе слободно време на продуктиван начин. Зато им је потребно обезбедити високоструктуриран ритам дана, и код куће и у школи. Потребно је да се установи одређена рутина које ћемо се придржавати што је више могуће. Једном установљена рутина пружа детету са аутизмом утеху и сигурност.

### 2. Користите визуелну подршку

За многу децу са аутизмом слике имају много већи значај у преношењу порука него речи. Зато користите визуелну подршку кад год је то могуће. Ако ученику дајете вербални налог који он не разуме, престаће да вас слуша. Слика ће му помоћи да остане у контакту са вама. Потребно је, наравно, да дете разуме значење одређене слике. Зато би слике требало да буду сасвим реалистичне, без непотребних детаља и карикатура. Уколико дете не разуме слику, можете користити фотографије или тродимензионалне објекте. Када дете овлада одређеном активношћу, визуелна подршка се смањује, а некада и сасвим укида. Визуелна подршка је посебно значајна приликом стварања распореда.

### **3. Направите распоред активности**

Добро структуриран ритам дана уз адекватну визуелну подршку најбоље се може остварити креирањем визуелних распореда. Визуелни распореди омогућавају деци са аутизмом да предвиде редослед активности, да боље усмере пажњу и да се осећају сигурном. Најбоље би било да се направи један општи визуелни распоред, који би служио за структуирање активности у току једног школског дана, и низ специфичних визуелних распореда који се односе на конкретне активности у току једног школског часа или неке ваннаставне активности.

Како да направимо општи визуелни распоред? Потребно је да прво изаберемо слике, фотографије или симболе са одређеним значењем. На пример, цртеж или фотографија лопте може да означава игру у школском дворишту. Визуелна средства треба пластифицирати јер ће се користити током дужег временског периода. Дете треба да научи значење одређеног симбола. То се постиже дуготрајном, доследном и свакодневном употребом истих симбола у идентичним околностима. Иако симболи могу бити поређани на једном листу папира, много је ефикасније да се у прављењу визуелних распореда користи чичак–трака. Чичак–трака треба да се постави на јасно видљиво и лако доступно место, нпр. на унутрашњу страну врата учонице. Боја чичак–траке треба да се јасно разликује од боје коришћених симбола. Слике које означавају главне активности у школи поређамо на чичак–траку одозго надоле. Нпр. можемо имати слику која се односи на час математике, затим слику која означава мали одмор, слику која се односи на час материјег језика, слику за активност у школском дворишту итд. Испод сваке слике треба да буде и словима назначена активност. У већ наведеном примеру са лоптом, на дну пластифициране картице на којој је фотографија лопте написаћемо „игра у дворишту“. Картице се увек ређају тако да се између појединачних слика види чичак–трака у дужини од око 5 цм. На дну чичак–траке прави се цеп или сандуче у које ће се картице са симболима одлагати када одређена активност буде завршена. У близини визуелног распореда не би требало да буде других визуелних средстава.

На почетку сваког радног дана доведемо ученика до места на коме се налази визуелни распоред и укратко испричамо шта ћемо радити тога дана. Задржимо се на првој картици и кажемо шта та картица представља. Затим скинемо картицу са чичак–траке и однесемо је до места где ће се обавити одговарајућа активност. Када активност буде завршена, заједно са дететом одлажемо картицу у цеп или у кутију на дну чичак–траке, а затим узимамо следећу картицу и са њом поступамо на идентичан начин.

Овај поступак се, у зависности од способности детета, може донекле модификовати. За децу ненавиклу на визуелне распореде некад ће бити потребно да се и на месту на коме се обавља активност налази симбол те активности. С друге стране, деци која су извежбана у коришћењу визуелних распореда биће довољно да распоред дневних активности буде написан у свесци. Ако ученик уме да чита, распоред се може организовати у форми чек–листе, тако да ученик може да штиклира сваку активност која је завршена. Важно је да се визуелни распореди користе упорно, без обзира на то што нам се можда чини да дете не разуме њихово значење.

За децу која не говоре и не разумеју налоге, користите стварне предмете у циљу антиципације следеће активности. На пример, десетак минута пре часа физичког васпитања дajте им да држе малу гумену лопту; ако одлазе кући колима, неколико минута пре поласка дajте им аутомобил играчку. Понављајте ове активности свакодневно користећи увек исте предмете.

Помоћу визуелних распореда може се организовати и било која друга активност: овладавање одређеном вештином, учење неког садржаја или израда домаћих задатака. Приликом израде домаћих задатака, важно је да ученик унапред зна колико ће нека активност трајати. Ако, на пример, треба да напише три реда неког слова, потребно је да му се да свеска у којој је на почетку сваког од три реда написано по једно слово. Родитељи треба да направе визуелни распоред у коме ће се наизменично смењивати картице са словом (три картице за сваки ред) и картице које означају награду која ће уследити након сваког исписаног реда.

#### **4. Наградите дете**

Ако се одлучите да помоћу визуелног распореда подучавате ученика са аутизмом, једна од картица морала би да се односи и на награду. Награда се добија као резултат успешно изведених активности. Она се може користити и за поткрепљивање социјално пожељног понашања. У избору награде руководимо се жељама самог детета. За неко дете ће адекватну награду представљати „смајли“, жетон или балончић, док ће за неко друго дете функцију награде имати комадић омиљене хране или краткотрајно обављање омиљене активности.

#### **5. Говорите конкретно и јасно**

Говорите јасно. Не користите сувишне речи. Уместо да кажете: „Данас је прилично хладно. Не би било лоше да обучеш јакну када будемо ишли у шетњу“, једноставно реците: „Обуци јакну“. Питајте ученика шта сте рекли да бисте проверили да ли вас је разумео. Немојте користити идиоме. Ако кажете детету да се „претвори у уво“, можете очекивати само две реакције: дете не разуме шта сте изговорили или, пак, добија панични напад јер нити зна како да се претвори у уво, нити жeli да постане уво. Избегавајте иронију и сарказам. Вашу иронично изговорену опаску да уживате када дете лупа вратима, ученик са аутизмом схвatiћe буквально. Иако вам то не изгледа учтиво, радије кажите: „Дај ми књигу“, него „Да ли би могао да ми даш књигу?“ Ако ваш налог није експлицитан, дете са аутизмом помислићe да га питате да ли он може (тј. има способност) да вам да књигу. Ако нудите избор, нека ваша понуда буде што конкретнија. „Да ли би волео да црташ црвеном или плавом оловком?“ много је боља опција него питање: „Којом би бојицом волео да црташ?“ Имајте у виду да деца са аутизмом боље реагују на визуелну него на слушну информацију. Према томе, ако дете уме да чита, добро би било да му напишете своје захтеве.

#### **6. Преусмерите стереотипе**

Ограничена интересовања, стереотипије и ритуали саставни су део клиничке слике аутизма. Извесни стереотипи у понашању никада нећe нестати. По правилу, стереотипије не треба забрањивати већ преусмеравати. То је могуће само ако детету понудимо другу активност, врло сличну његовом стереотипу, која ћe имати социјално прихватљиву форму. Дешава се, на пример, да дете хода тачно одређеном путањом по учиниоци. Можемо да направимо од итисона кружне облике које ћe немо порећати у непосредној близини његове путање и тражити да хода газећи по кружним формама. Ако дете има неки стереотипни покрет телом, можемо осмислити игру у којој ћe се тај покрет користити у комбинацији са неким другим, сличним покретом. Овакве активности се могу лепо уклопити у наставу физичког или музичког васпитања. Ако у току одређеног часа немамо могућности за реализацију наведених активности, евентуалну појаву стереотипија треба игнорисати.

Нека деца имају отпор према променама, а свака промена рутине изазива страх. Ако нашу уобичајену активност у дворишту морамо да изменимо због лошег времена, онда би што пре у визуелном распореду требало заменити картице како би се дете навикло на новонасталу ситуацију. У извесним случајевима, деца са аутизмом пружају отпор према променама које су свакодневне и које чине саставни део школских активности, као што је одлазак у фискултурну салу. У том случају потребно је да више пута у току претходног часа кажемо да ћe следећи час бити одржан у фискултурној сали прецизирајући колико је времена остало до завршетка часа. Нпр. можемо рећи да за десет (пет, три...) минута почиње час физичког. Иако деца са аутизмом често немају концепт метричког времена, свакодневним понављањем наведених активности постепено се навикавају на правилну употребу термина којима се одређује трајање. Оријентација у времену лакше ћe се постићи ако користимо тајмере или пешчане сатове. Уколико је дете изразито анксиозно приликом преласка из једне у другу просторију, треба му дозволити да са собом понесе омиљену играчку или неки други предмет за који је нарочито везано.

Ако ученик са аутизмом има уску и ограничена интересовања, њих би требало искористити као потенцијал за усвајање наставних садржаја из различитих предмета. Ако је, на пример, ученик фасциниран животињама и ако има снажан отпор према математици, онда ћемо таблицу множења обраћивати задацима следећег типа: „Ако у седам кавеза има по три мајмуна, колико има укупно мајмуна?“ На сличан начин могу се обраћивати граматика, ликовно васпитање итд.

Повремено се ученику са аутизмом могу дозволити омиљене активности у форми награде или као део процеса учења. Тада се, међутим, суочавамо са проблемом временског ограничавања такве активности. Због тога је потребно да се одреди правило у погледу трајања одређене активности. Добро је да дете у сваком тренутку зна колико му је преостало времена за омиљену активност. То се постиже употребом тајмера који визуелно приказују проток времена. Иако су врло једноставни уређаји, тајмере је понекад тешко набавити у нашој средини. Уместо тога, могу се користити пешчани сатови различите величине.

## 7. Поставите јасна социјална правила

Деца са аутизмом не поштују ни најосновнија правила понашања. Имајте у виду да се не ради о неваспитању, већ о неразумевању социјалних правила. Ако ученик са тежим обликом аутизма не показује интересовање за друге особе, потребно је да га постепено укључимо у интерактивну игру. То је најбоље учинити на часу физичког васпитања тако што ћемо организовати наизменичне активности. Деца са високофункционалним аутизмом имају већи капацитет за разумевање социјалних правила, али их не могу усвојити спонтано. Корисно средство за прихватање правила понашања јесу тзв. социјалне приче. Ове приче се пишу за сваку конкретну ситуацију, а могу бити презентоване и у сликовној форми. У причи се описује одређена ситуација, како се protagonisti приче осећају и шта би се могло десити.

## 8. Помозите ученику са аутизмом да се избори са сензорним проблемима

Деца са аутизмом не могу да игноришу небитне сензорне стимулусе и да разликују важније и мање важне информације. Зато је потребно да са плафона уклоните све висеће елементе, а са зидова и паноа све цртеже, графиконе и друге визуелне садржаје који се не користе свакодневно. Алтернативно, визуелна средства се могу прекрити и приказивати само када је то неопходно. Учиниоца не би требало да буде у непосредној близини улице. Ученик са аутизмом треба да седи у предњем делу учионице, удаљен и од прозора и од врата, како би опажао што мање непотребних стимулуса. Сто за којим седи дете не би требало да буде обложен јарким бојама. На столу треба да се налази само оно што је тренутно потребно за рад.

Нека деца са аутизмом изузетно су осетљива на звукове одређене фреквенције. Ова деца најчешће покривају уши рукама. Ако дете виче или на други начин прави галаму, могуће је да му смета околна бука коју покушава да маскира звуцима које само производи. Оваквој деци треба дозволити да се привремено изолују. У ту сврху се могу користити ниски паравани, који не заузимају много простора, слушалице и антифони. Ако се дете плаши одређеног звука (нпр. дела неке песме), можете снимити такву песму и пуштати је сваког дана тако што ћете интензитет тона подесити испод границе чујности, постепено га појачавајући до прихватљивог нивоа.

Деца са аутизмом могу имати снажне негативне реакције на трепћуће светло. Ако сте убеђени да светло не трепери, вероватно грешите. Реч је о томе да ни ви ни друга деца не можете опазити оно што опажају нека деца са аутизмом. Да бисте избегли треперење светла, користите увек нове сијалице, избегавајте употребу флуоресцентног светла, а уместо компјутера користите лаптоп. Посаветујте родитељима да затраже савет офтальмолога у вези са евентуалном куповином ИРЛЕН наочара са обоженим филтерима. Ако дете уме да пише, избегавајте папир интензивно жуте боје. Бели папир, који се у нашим школама најчешће користи, такође није најбоље решење за децу са аутизмом. Уместо тога користите сиви, светлоплави или светлозелени папир.

Нека деца са аутизмом не подносе поједине тактилне стимулусе. Уверите се да им не смета текстура одеће или наставног средства. Не додирујте их.

Извесни облици понашања (љуљање, окретање укруг, пењање по столовима, повишене покретљивост итд.) упућују на могућност да је детету са аутизмом потребна интензивнија сензорна стимулација. Овој деци је потребно дозволити да повремено учествују у моторичкој активности, најбоље у виду награде за извршени задатак. Осим тога, детету које је стално у покрету потребно је дозволити да носи испуњени прслук, будући да снажан притисак обезбеђује неопходну стимулацију. Ношење испуњеног прслука требало би ограничiti на временски интервал од двадесет минута. Искористите часове физичког васпитања за стимулацију лјуљањем. Дете може да се лјуља на лјуљашци или на велиkim лоптама за пилатес лежећи на stomaku, при чему масирати леђа кружним покретима у смеру казаљке на сату. Нека деца ће уживати ако их увијемо у струњачу и благо котрљамо. Искуство показује да се током лјуљања и лежања у струњачи боље учи говор него током уобичајених активности у учионици.

## **9. Укључите друге ученике у систем подршке**

Осталој деци из разреда објасните зашто се ученик са аутизмом понаша на одређени начин. Мотивишите их да учествују са њим у интерактивној игри. Искористите прилику када се организује излет или нека друга ваннаставна активност да одредите децу која ће бити задужена да помажу детету са аутизмом. Деца се бирају само ако се добровољно пријаве. Посебно ћете истаћи њихову улогу ако им доделите неки беџ или траку са натписом који указује на њихову функцију. Тиме, не само да помажемо детету са аутизмом, већ и код осталих ученика развијамо одговорност, толеранцију и самопоштовање. Посаветујте се са дефектологом у вези са формирањем „круга пријатеља“ и других облика вршњачке подршке.

## **БЛАЖЕ СМЕТЊЕ У МЕНТАЛНОМ РАЗВОЈУ**

### **ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ**

У овој публикацији под блажим сметњама у менталном развоју подразумевамо стање лаке интелектуалне ометености. Сваки облик интелектуалне ометености карактеришу значајна ограничења у интелектуалном функционисању и адаптивном понашању. Наведена ограничења настају у развојном периоду, тј. до 18. године живота. Највећи број деце са интелектуалном ометеношћу има блаже сметње у менталном развоју. Ова деца имају успорен развој когнитивних, говорно-језичких, моторичких и социјалних способности, што у многим случајевима постаје очигледно тек у млађем школском узрасту. Деца са лаком интелектуалном ометеношћу имају исте физиолошке, емоционалне и социјалне потребе као и сва друга деца. Међутим, ова деца ступају у животну утакмицу са лошије развијеним адаптивним способностима од вршњака из опште популације. Многе карактеристике ученика са блажим сметњама у менталном развоју могу се разумети само унутар друштвеног контекста. Приликом навођења заједничких карактеристика ове деце треба имати на уму да је реч о изузетно хетерогеној популацији. Стога је нереално очекивати да ће се свако појединачно дете уклопити у општи приказ лаке интелектуалне ометености који наводимо у овом тексту.

## **КОГНИТИВНИ РАЗВОЈ**

Деца са лаком интелектуалном ометеношћу пролазе кроз исте фазе сазнајног развоја као и деца из опште популације, али нешто споријим темпом. Осим тога, ова деца не достижу највише нивое формалних логичких операција. Њихово је мишљење конкретно тако да се радије фокусирају на очигледне карактеристике предмета, појава или бића него на нека

мање видљива, апстрактна својства. Из истих разлога, ова деца ће лакше разумети актуелна догађања него догађаје из прошлости или хипотетичке ситуације у будућности.

## **ПАЖЊА**

Ученици снижених интелектуалних способности, по правилу, имају краткотрајну пажњу. Неуспех у учењу, бар једним делом, може се објаснити и тиме што деца не поклањају доволно пажње постављеном задатку. Осим тога, ова деца имају и мањи обим пажње, тј. не могу истовремено да обрата пажњу на већи број релевантних стимулуса. Некада усмешавају пажњу на мање битне аспекте задатка, занемарујући при томе најважније информације.

## **ПАМЋЕЊЕ**

Деца са лаком интелектуалном ометеношћу тешко памте нове информације, а већ запамћене релативно брзо заборављају. Основни проблем ове деце јесте недостатак ефективне стратегије упамћивања. Посебно тешки за упамћивање јесу ментално и језички захтевни задаци.

## **ГОВОР И ЈЕЗИК**

Деца са блажим сметњама у менталном развоју имају успорен, а у неким случајевима и атипичан, говорно–језички развој у области артикулације, семантике, синтаксе и прагматике. Артикулационе одступања могу се испољити у облику омисије (изостављања гласова), супституције (замене једног гласа другим стандардним гласом) или дисторзије (измењене артикулације гласа као у случају „котрљајућег р“). На плану семантике, најизразитији проблеми односе се на ограничен вокабулар и недовољно познавање лексичких односа између речи. Синтаксичке конструкције могу бити врло специфичне, у складу са когнитивним функционисањем појединца. Највеће проблеме ова деца имају у домену прагматике, тј. правилног разумевања и употребе говора у социјалном контексту.

## **МОТИВАЦИЈА**

Ако нека особа мисли да су за све успехе и неуспехе у њеном животу одговорни судбина, случај или други људи, кажемо да таква особа има спољашњи локус контроле. Насупрот томе, особе са унутрашњим локусом контроле сматрају да је највећи број позитивних и негативних догађаја у њиховом животу резултат њихове властите активности. Мала деца, без изузетка, имају спољашњи локус контроле. Сазревањем, она постају свесна последица својих активности. Деца са лаком интелектуалном ометеношћу задржавају спољашњи локус контроле. То се испољава у претераном ослањању на друге особе, у сталном очекивању неуспеха и у неприхватању одговорности за властито понашање.

## **ПРОБЛЕМИ У ПОНАШАЊУ**

Деца са лаком интелектуалном ометеношћу често се сусрећу са неразумевањем и неприхватањем унутар вршњачке групе. Услед искуства неуспеха и недовољно развијених адаптивних способности, ова деца се често повлаче из социјалних интеракција или их остварују на неприкладан начин. Проблеми у понашању могу да настану због тога што дете не прави разлику између адекватних и социјално неприхватљивих облика понашања, као реакција на фрустрацију због неуспеха у школи или због тога што је дете научено да привлачи пажњу других ученика који га охрабрују да се понаша на непримерен начин. Осим тога, нека деца са лаком интелектуалном ометеношћу имају тзв. дуалне дијагнозе, односно придружене психијатријске болести, које значајно утичу на њихово понашање и социјалну адаптацију.

## **ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ**

Карактеристике ученика са блажим сметњама у менталном развоју изискују прилагођавање приступа у наставном раду. Педагошке импликације су наведене оним редом којим су описиване њихове опште карактеристике.

### **КОГНИТИВНИ РАЗВОЈ**

Когнитивни развој не зависи само од личности и активности појединца, већ и од његовог окружења. Интелектуалну ометеност не можемо „излечити“, али можемо обезбедити повољне околности за учење у складу са дететовим потребама и могућностима. Наш је задатак да препознамо на ком се развојном нивоу налази ученик и да задатке прилагодимо његовим сазнајним способностима.

С обзиром на природу мишљења, увек треба користити конкретна наставна средства. Придржавајте се принципа очигледности, али имајте у виду то да превелик број наставних средстава такође омета процес учења. Апстрактне концепте треба преносити у мањем обиму, повезујући их са конкретним примерима. Научене садржаје увек треба повезивати са животним потребама ученика, са његовим искуством и могућностима њихове примене. Постављени циљеви морају бити краткорочни, а награде за успешно изведену активност тренутне.

### **ПАЖЊА**

Задатак треба да буде презентован тако што ће се ученику предочити ограничен број стимулуса. Из задатка уклањамо све оне информације и стимулусе који су небитни за његово решавање. Ученику усмеравамо пажњу на најважније податке, критичне за решавање задатка. Охрабрујемо и подстичемо ученика да одржи пажњу на задатку, краткотрајним додиром или речима у императивном облику (пази, види, стани, спреми се...). Тежину задатака постепено повећавамо.

### **ПАМЋЕЊЕ**

Ученици из опште популације спонтано организују информације како би их лакше упамтили. Дечи са лаком интелектуалном ометеношћу можемо помоћи тако што ћемо груписати објекте које опажају и које би требало да упамте. Груписање може бити просторно (објекти који припадају некој класи сврставају се у скупове са јасно ограниченим линијама) или временско (прво се приказују објекти једне категорије, а затим се, после краће паузе, приказују објекти друге категорије).

Најчешћа грешка коју наставници праве јесте да ученику са интелектуалном ометеношћу презентују велики број информација у кратком временском периоду. Ученик може да упамти мањи број података, под условом да се информација више пута понови и илуструје конкретним примерима. Затражите од ученика да понови шта сте рекли или да, са неколико речи, опише кључне елементе наученог садржаја. Помозите ученику да повеже новостечену информацију са властитим искуством (нпр. „Видиш, девојчица из ове приче зове се Маја, баш као што се и твоја сестра зове Маја“). Уверите се да ученик разуме оно што би требало да упамти.

### **ГОВОР И ЈЕЗИК**

Уколико ученик има који поремећај говора и језика, затражите помоћ логопеда. Користите једноставне речи. Прилагодите своје излагање могућностима ученика. Повремено проверавајте да ли ученик разуме оно о чему говорите. Током излагања наставних садржаја користите макете, цртеже и слике. Избегавајте метафоричке изразе, идиоме и фразе.

Реченице би требало да буду кратке. У раду са млађом децом користите увек исте термине уз постепено увођење синонима.

## МОТИВАЦИЈА

Познато је да ништа не успева тако добро као успех. Ако ученик има нагомилано искуство неуспеха, престаће да се труди. Да би ученик са лаком интелектуалном ометеношћу био мотивисан за учење, морате му пружити шансу да успешно изврши задатак. У почетку постављајте само оне задатке за које сте сигурни да ће их ученик са лакоћом извршити. Ученика треба јавно похвалити за сваки тачан одговор и за сваки тачно извршени задатак. Од наставника се не очекује да похваљује ученика без икаквог разлога, већ да ствара ситуације у којима ће постојати разлог да га похвали. Тек када ученик стекне самопоуздање, можемо га научити како да реагује на неуспех.

## ПРОБЛЕМИ У ПОНАШАЊУ

Наставник треба да делује превентивно како ученик са интелектуалном ометеношћу не би испољио проблеме у понашању. Од почетка школовања треба неговати пријатну разредну атмосферу. Вршњачка едукација и други облици сарадничког учења имају позитиван утицај на прихваћеност деце са блажим сметњама у менталном развоју. Индивидуализован приступ овим ученицима омогућава им да стекну позитивна искуства у процесу учења. Тиме се развија њихово самопоуздање што умањује могућност појаве социјално неприхватљивих облика понашања. Непримерено понашање ових ученика често се погрешно тумачи. Импулсивност може бити резултат емоционалне незрелости а не свесне намере да се крше одређене норме понашања. Директан стил комуникације, коришћење колоквијалних израза и привлачење негативне пажње чести су код деце која потичу из одређених супкултурних слојева, као и код ученика који немају довољно развијене социјалне вештине. Наставник треба да затражи помоћ дефектолога у процесу креирања програма за развој социјалних вештина. Евентуална појава бизарног понашања могла би да укаже на дуалну дијагнозу, када се препоручује саветовање са дечјим психијатром.

## ХИПЕРКИНЕТИЧКИ СИНДРОМ (ХИПЕРАКТИВНОСТ)

### ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Хиперкинетички или хиперактивни синдром са поремећајем пажње (АДХД) најчешћи је ментални поремећај код деце. Јавља се као последица неравнотеже између одређених хемијских супстанци у мозгу. Неравнотежа између ових супстанци може значајно да утиче на понашање детета, расположење, размишљање и пажњу. Поред детета, последице осећа и породица, у којој се јавља значајно повећан ниво стреса, као и учестала депресија.

Хиперкинетички поремећај са поремећајем пажње присутан је код три до десет одсто школске деце, а три пута је чешћи код дечака него код девојчица. Јавља се у првим годинама живота, а дијагностикује се најчешће при поласку детета у школу.

Дете са овим проблемом у сталном је покрету, узнемирено је, са изразито краткотрајном пажњом. Не може да истраје у започетим активностима. Прекида још незавршену активност како би отпочело нову, па и њу напустило недовршену. Хиперактивно дете би све да види, да додирне, привуче. Све што чује – оно би да види, без икакве селекције или скале вредности која би неким садржајима дала предност а неке занемарила. И најмањи шум или догађај привлачи дететову пажњу и одвлачи га од задате активности. Дете са хиперактивним проблемом не успева да прати упутства и не сналази се у групи и групним правилима. Није свесно свог проблема и не може да објасни своје понашање.

*Хијеркинейтички или хијерактивни поремећај карактеришу први основна симптома.*

1) *Хијерактивност*. Дете је у сталном покрету, врпољи се, устаје и шета по одељењу, не може да седи када ситуација то од њега захтева, претерано трчи, пење се у ситуацијама у којима је то неодговарајуће, често има проблем да се тихо игра, претерано прича.

2) *Импулсивност*. Даје одговоре исхитрено и непромишљено и пре него што се доврши питање, има проблем да сачека да дође на ред, често прекида друге (упада у разговор или игру).

3) *Поремећај пажње*. Тешко одржава пажњу на задацима или у игри, не обраћа пажњу на детаље и често прави грешке у изради задатака (које нису производ незнанја), често не може да следи ни директне инструкције и не успева да доврши задатке или своје обавезе, има тешкоће у самосталном организовању задатака и активности, често избегава да започне рад на задацима који изискују трајнији напор, губи ствари и школски прибор, заборавно је у дневним активностима, лако га ометају спољашњи стимулуси.

Уколико се симптоми не лече правовремено и на одговарајући начин, могу имати велики утицај на смањење квалитета живота детета и његове околине. Код детета са АДХД-ом најчешће се јавља лош успех у школи, који је често знатно испод нивоа његових интелектуалних могућности, осећање усамљености и недостатак самопоуздана, неуспех у дружењу са осталом децом, неуспех у покушајима да се укључи у додатне школске и ваннаставне активности. Преко 50 одсто деце са овим проблемом не може да прати редован наставни план и програм, па се укључују у додатне часове за савладавање школског градива. Такође, испитивања показују да 35 одсто деце напусти школу, а само пет одсто стекне факултетско образовање. Уколико деца нису обухваћена одговарајућим третманом, проблеми се настављају и уadolесценцији, као и у одраслом добу.

## НАЈЧЕШЋЕ ЗАБЛУДЕ У ТУМАЧЕЊУ УЗРОКА ПРОБЛЕМА

Погрешно је веровање да су деца са АДХД-ом лења и незаинтересована. Проблеми ове деце директно утичу на смањење посвећености и истрајности у активностима, што је посебно уочљиво у изради школских и домаћих задатака. Деца са овим проблемом често не могу да разумеју и запамте дате инструкције, не могу да изразе мисли на разумљив начин те да самостално усмере пажњу и одрже је на задатим активностима; имају озбиљнијих потешкоћа у писању и читању услед чега лако одустају и постају незаинтересована. Отуда је осмишљена и структурирана подршка одраслог неопходна.

Често се верује да је недостатак дисциплине у породичном окружењу главни „кривац“ за настанак овог поремећаја. Истраживања показују да су неадекватне васпитне мере заправо последица а не узрок овог поремећаја. Услед бројних проблема са којима се свакодневно сусрећу, родитељи ове деце често имају неадекватне и непримерене реакције. Усвајање ефикаснијег начина васпитања омогућиће разрешавање бројних проблема и отклањање многих тешкоћа деце са овим проблемом.

## ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

### ОРГАНИЗАЦИЈА ЧАСА

Због проблема са пажњом, дете са АДХД-ом треба да седи близу наставника, са што мање предмета на радној површини стола, као и у видном пољу. Наставник је тада у могућности да лакше прати и усмерава рад детета.

Наставне активности и задаци морају бити разноврсни. Активности које изискују мировање треба смењивати активностима које изискују кретање. На прве знаке умора (када

дете почиње да прекида рад, да се врпољи, прича и сл.), неопходно је променити активност, односно дати детету задужење које ће му задовољити потребу за кретањем.

Када се суочи са сложеним задацима (када треба да препише текст и одговори на питања или да изврши неку рачунску операцију), дете са АДХД-ом не успева да запамти упутства, не може да се сети редоследа радњи и тачног решења задатака. Због тога је важно давати краће задатке које дете може да обави у кратком временском року. Дуже и сложеније текстове и задатке треба делити на више мањих целина. У задацима треба смањити број захтева (да их не буде више од три).

Примереније је примењивати усмено испитивање, кратким питањима, што ређе у групи. Понекад деца са овим синдромом испољавају смањену координисаност у покретима, нарочито када су у питању сложене активности. Потешкоће се посебно јављају у писању и цртању, где деца са АДХД-ом имају проблем да организују различите покrete по утврђеном редоследу. Зато је потребно да наставник, у складу са могућностима конкретног детета, продужи време за израду задатака писаним путем.

Проблематично понашање биће ређе уколико дете може да предвиди активности, па је важно активности најављивати и држати се предвиђеног распореда.

Дете са АДХД-ом не би требало укључивати у активности које нису структурисане, добро организоване и које се врше без надзора одраслог. Такође, требало би избегавати такмичарске активности, као и активности у већим групама које се одвијају по сложенијим правилима.

## КОМУНИКАЦИЈА

Детету са овим проблемом неопходно је обраћати се јасним, кратким и недвосмисленим реченицама. Из упутства и налога треба избацити све непотребне изразе. Веома је корисно тражити од детета да понови захтев како би се проверило разумевање. Дете може да запише упутства, али је при томе потребно проверити исправност записаног. Такође, захтеви треба да буду прилагођени могућностима детета – не тражити од њега нешто за шта је унапред јасно да не може да реализује. На пример, тражење од ученика да седи и решава задатке десетак минута или да чека да наставник или родитељ заврши започети разговор са другим лицем, сигурно ће довести до непожељног понашања. Захтеве, упутства и објашњења требало би давати у ситуацијама у којима нема других стимулуса који би детету одвлачили пажњу. И правила која се постављају треба да буду јасна и једноставна, и пожељно је да буду видно истакнута. Уколико желимо да нас дете разуме и реализује захтев, треба избегавати формулатије типа „ако–онда“. У постављању услова пожељна је формулатија „када–онда“. Међутим, уколико детету том приликом задамо неколико захтева истовремено, врло је вероватно да неће моћи да их реализује (нпр. да препише текст са табле, уради задатке и сачека да наставник прегледа).

Ако дете почне на часу да се непримерено понаша, може се и невербалним ставом зауставити у неодговарајућој активности (стати поред њега, ставити му руку на раме, узети му свеску и погледати је и сл.). Корисни су и унапред договорени сигнални за умиривање (пуцкање прстима, картице у боји или са сликама и сл.).

## ПОХВАЛЕ, НАГРАДЕ И КАЗНЕ

Због своје импулсивности, дете са овим проблемом не размишља о ономе што ради у одређеном тренутку. Не може да предвиди последице својих поступака. Због тога доводи у опасност и себе и друге. Склоно је да поступа увек на исти начин иако је за сличне поступке раније било кажњавано. Дете нема намеру да лоше поступа – оно зна како би требало да се понаша у одговарајућој ситуацији, али без помоћи одраслог не може да спроведе одговарајућа правила понашања. Због тога је неопходан системски рад одраслог на развијању прво спољашње, а затим и унутрашње мотивације.

Ако се дете прихватљиво понаша, треба га наградити. Ако желимо да одустане од непримереног понашања, које није опасно ни по њега ни по друге, треба да игноришемо

такво понашање. Уколико се дете понаша непримерено и доводи у опасност и себе и друге, казна је неопходна. При томе треба имати на уму да ће одрасли, с обзиром на дететова честа неодговарајућа понашања, прибегавати све чешћим и строжим казнама, које неће имати ефекта. Такође, претерано кажњавање ће довести до тога да дете пажњу усмерава на избегавање казне а не на пожељне облике понашања.

Под наградама се не подразумевају само слаткиши, играчке и слично. Награде су и пажња коју одрасли посвећује детету када се адекватно понаша, наклоност и уважавање које испољава, као и давање могућности детету да обавља за њега пријатне активности. Дете треба наградити чим се примерено понаша. У пракси је често обратан случај. Наставник пажњу усмерава на дете са овим проблемом када жели да га опомене, подсети на задатак и усмери на задату активност. Како дете настави да ради започето, наставник пажњу усмерава на неког другог. И тако се проблем наставља.

Подстицаји треба да буду за дете значајни. Похвале не треба давати уопштено, као у примеру „браво“, „ово си одлично урадио/урадила“ и слично. Дете неће моћи да разуме на шта се похвала конкретно односи.

С обзиром на то да се дете са АДХД–ом лако засити сваког понављања, награде би требало често мењати. Дете треба хвалити и због уложеног труда, а не само због оствареног резултата.

Дете са овим проблемом често доживљава неуспехе и критике наставника и родитеља, па може да створи слику о себи као о неспособном и лошем детету. Уколико се проблему не приђе системски и правовремено, дете са АДХД–ом може да развије поремећаје у понашању.

### **Коришћена литература:**

1. AAIDD (2011). *Intellectual disability: Definition, classification, and system of support (11th ed.)*, AAIDD, Washington, DC.
2. Beirne-Smith, M., Ittenbach, R. F., Patton, J. R. (2002). *Mental retardation (6th ed.)*, Merill Prentice Hall, Ohio.
3. Fernández, J. M. G., Cobacho, J. P., Adelantado, P. P. B. (2005). *Discapacidad intelectual: Desarrollo, comunicación e intervención*, CEPE, Madrid.
4. Глумбић, Н. (2010). *Одрасле особе са аутизмом*, Универзитет у Београду – ФАСПЕР (ЦИДД), Београд.
5. Graziano, A. M. (2002). *Developmental disabilities: Introduction to a diverse field*, Pearson Education Company, Boston.
6. Губерина Абрамовић, Д. (2008). *Приручник за рад с ученицима с посебним потребама иницијираним у разредну наставу у основној школи*, Школска књига, Загреб.
7. Хана, Л. (2007). *Подршка у учењу деци са пошешкоћама из спектра аутизма: Практичан водич за родитеље и особље у редовним школама и вртићима*, Републичко удружење за помоћ особама са аутизмом, Београд.
8. Јапунца Милисављевић, М. (2008). *Методика наставе математике за децу ометену у интелектуалном развоју*, Универзитет у Београду – ФАСПЕР (ЦИДД), Београд.
9. Министарство просвете и спорта Републике Србије (2006). *Правилник о наставном програму за чијврти разред основног образовања и васпитања*, Просветни преглед, Београд.
10. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2009). *Обавезни стандарди за крај обавезног образовања*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
11. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2011). *Општи стандарди посебнине – Образовни стандарди за крај првој циклуса обавезног образовања (математика)*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
12. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2011). *Општи стандарди посебнине – Образовни стандарди за крај првој циклуса обавезног образовања (природе и друштво)*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
13. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2011). *Општи стандарди посебнине – Образовни стандарди за крај првој циклуса обавезног образовања (српски језик)*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
14. Moor, J. (2002). *Playing, laughing and learning with children on the autism spectrum: A practical resource of play ideas for parents and carers*, Jessica Kingsley Publishers, London.
15. СЗО (1992). *ИЦД-10 Класификација менталних поремећаја и поремећаја понашања*, ЗУНС, Београд.
16. Федели, Д. (2007). *Хиперактивно дете*, Evro-Giunti, Београд.
17. Ковачевић, Ј. (2007). *Дејте са посебним потребама у редовној школи*, Учителски факултет, Београд.

## 6. ПЛАНИРАЊЕ ЦИЉЕВА, ЗАДАТАКА И АКТИВНОСТИ

Савремена концепција наставе треба да омогући ученику конструкцију знања, односно процес активне изградње употребљивих знања и умења. То подразумева властити напор ученика, његово мишљење и активност. У савременом наставном процесу акценат више није на преносу информација, већ на стварању услова и могућности ученицима за самосталну конструкцију знања. Нагласак би требало да буде на процесу учења, улози и активностима ученика и исходима тог процеса. Каквог ће квалитета бити исход наставе, зависи од квалитета организације наставе/учења. У њеном току морају бити ангажовани виши мисаони процеси, који омогућавају ученику да разуме и интерпретира чињенице, примени научено знање у свакодневним животним ситуацијама, изводи закључке и аргументовано их образлаже и слично. Најчешћа смерница за то које мисаоне активности и на који начин се развијају у школи садржи Блумова таксономија у когнитивном домену.

Бенџамин Блум са сарадницима креирао је таксономију циљева васпитања и образовања у три подручја: **когнитивном** (нове информације, мисаоне активности), **афективном** (осећања, склоности, интересовања, вредности) и **психомоторном** (физичке и перцептивне активности и вештине). Циљеве и исходе у когнитивном подручју разврстао је у шест основних категорија, које су хијерархијски уређене (према нивоу апстраховања), а то су: **знање, схваташње, примена, анализа, синтеза и евалуација**. У доњој табели су дати нивои са примерима мишљења и типовима активности којима се ови различити мисаони процеси ангажују.

Компетенција	Демонстрирана знања и вештине	Активности којима се проверава оствареност исхода на датом нивоу
Знање	опажа, именује информације; зна датуме, податке, места, зна главне идеје	дефиниши, наведи, опиши, идентификуј, покажи, означи, изабери, испитај, именуј и сл.
Схваташње	разуме информацију; преводи из једног у други контекст; интерпретира податке, упоређује, разликује; уређује, групише, открива узроке, предвиђа последице	резимирај, опиши, интерпретирај, повежи, процени, дискутуј, прошири
Примена	користи информације; користи методе, појмове, теорије у новим ситуацијама; решава проблеме користећи усвојене вештине или сазнања	примени, демонстрирај, покажи, реши, испитај, преобликуј, класификуј, експериментиши, истражи
Анализа	одређује структуру; организује делове; препознаје главни смисао; идентификује елементе	анализирај, издвој, уреди, објасни, класификуј, подели, упореди, изабери
Синтеза	користи старе идеје за стварање нових; генерише из датих података; повезује знања са другим областима; предвиђа закључке/закључује	замени, направи план, предвиди, формулиши, припреми, уопшти, поново напиши

Евалуација	упоређује, утврђује сличности и разлике између идеја; процењује вредност теорија и излагања; бира на основу рационалних аргументата; утврђује вредност података; препознаје субјективност	процени, одлучи, оцени, провери, тестирај, измери/одмери, предложи, изабери, просуди, објасни, закључи, резимирај
------------	---	---

Бројни аутори су разматрали и проверавали ваљаност хијерархијских структура Блумове таксономије у когнитивном подручју. Међу њима су и Андерсон и Кратвол, који су проширили таксономију комбинујући когнитивне процесе и димензије знања. Управо оваква таксономија може да олакша наставницима планирање наставе, односно прецизније формулисање циљева и операционализацију исхода.

Ова ревидирана таксономија подразумева две димензије сазнавања:

- **знање – знање чињеница; знање појмова и структуре појмова** (концептуална знања); **знање постапака и процедуре** (процедурална знања), и **свеснота о сазнајним процесима, као и учење сазнајних процеса по потребних за сазнавање других знања** (метакогнитивна знања);
- **когнитивне процесе.**

Користећи ову таксономију у планирању наставе кроз планирање циљева наставне јединице, наставник ће много јасније усмеравати сазнајне процесе које жели да ангажује код ученика, као и врсте знања којима ученик треба да овлада у процесу учења. Такође, ова таксономија омогућава наставнику да проверава оствареност циљева и исхода, као и да планира и реализује праћење и оцењивање напредовања ученика.

Много је лакше проверавати квалитет и прецизност осмишљених циљева наставних јединица у односу на ову таксономију. Као што је познато, сврха одређивања циљева часа јесте да се прецизно дефинише шта је то што ученик треба да научи на датом часу. У доњој табели су дати примери нејасно формулисаних циљева, који неминовно доводе до проблема у планирању, достизању и вредновању квалитета образовних постигнућа ученика.

Нејасно дефинисани циљеви часа	Нејасно дефинисани исходи часа	Експлицитно и конкретно дефинисани циљеви часа	Експлицитно и конкретно дефинисани исходи часа
➤ Обрада песме <i>Вишњичица род родила</i>	➤ Ученици знају и изводе песму <i>Вишњичица род родила</i>	➤ Оспособљавање ученика за певање песме <i>Вишњичица род родила</i> солмизацијом	➤ Ученици умеју да певају песму <i>Вишњичица род родила</i> солмизацијом

Да би час био успешно реализован, неопходно је избећи замке планирања превеликог броја циљева за један наставни час, као и нејасно или прешироко формулисаних циљева. Ако је нејасно шта је циљ часа, немогуће је проценити да ли је он реализован. Такође, неће бити јасно који су очекивани исходи тог часа. Зато при планирању и реализацији часова треба имати на уму:

- конкретно дефинисани циљеви часа;
- усклађеност циљева и стандарда постигнућа ученика;
- прецизно одређене активности ученика;

- разноврсност активности ученика;
- релевантност активности у односу на циљ;
- број предвиђених активности за реализацију циља;
- трајање активности;
- остварљивост циљева за предвиђено време активности.

При планирању наставних часова, наставник се, поред осталог, руководи и следећим питањима:

- Који је циљ/су циљеви часа? Који су очекивани ефекти/исходи?
- На које начине ће се циљ/циљеви остварити?
- Шта ученици раде на часу (које активности обављају)?
- У којој мери су активности ученика разноврсне и сврсисходне у односу на предвиђени циљ и ефекте?
- На које начине су уважена искуства ученика и ранија сазнања?
- На које начине се остварује повезаност са претходно наученим градивом из датог предмета?
- Шта може бити тешкоћа у реализацији припремљеног часа? Који се проблеми очекују?
- На основу којих активности/показатеља ће наставник знати да је одређени час успео?

## ЛОГИЧКО И КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ

Како би се ученици припремили да користе читав низ вештина и развију различите облике мишљења и понашања, како би могли да тумаче и повезују информације у смислене целине и идеје, које ће затим и практично примењивати, у настави морају бити заступљени и виши мисаони процеси.

*Логичко мишљење* користи логичка правила закључивања приликом решавања проблема, а то су:

- **дефинисање** појаве;
- уопштавање појаве – извођење општег из појединачног (**индукција и класификација**);
- закључивање о појединачном на основу општег (**дедукција**);
- **поређење** – утврђивање једнакости, разлика или сличности;
- **допуњавање целине** (комплементарност);
- **обртање процеса** (реверзибилност);
- разлагање на делове у циљу уочавања њиховог односа и склапање целине од делова (**анализа и синтеза**).

*Критичко мишљење* има све карактеристике логичког мишљења, али укључује и преиспитивање, процењивање и просуђивање или вредновање у односу на одговарајући критеријум.

*Критичко мишљење* је сложен мисаони процес, којим се:

- активирају сви потенцијали јединке;
- предмет проучавања сагледава са различитих аспеката;
- промиšља се, закључује, предвиђају се исходи неког догађаја и понашања;
- има јасан циљ;

- може бити креативан, јер се информације преобликују, осмишљавају се алтернативни поступци и сл.

Основа за развој *критичког мишљења* је развој способности децентрације – сагледавање појаве са различитих аспеката (јавља се између 7. и 9. године и развија интензивно до 11. године).

Процес *критичког мишљења* креће од неке идеје која се анализира, преиспитује, упоређује са другим сличним и супротним идејама; затим се заузима став о тој идеји или се формулише нова идеја.

Неопходно је да се у наставном процесу, у оквиру свих наставних предмета, од ученика захтева:

- да доносе закључке или процењују ваљаност и утемељеност изнетих закључака;
- да на различитим примерима из свакодневног живота уочавају разлику између чињеница и субјективног тумачења чињеница;
- да износе аргументе у прилог одређене тврђње или против ње;
- да тумаче поруке, како оне експлицитно дате, тако и оне скривене између редова;
- да препознају угао гледања из којег неко говори, да пореде и вреднују различита гледишта;
- да самостално уочавају и формулишу проблеме;
- да предложу различита решења проблема.

## **ТЕХНИКЕ ПОДСТИЦАЊА МИШЉЕЊА У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ**

Наведени примери само су неки од погодних техника које подстичу различите нивое мишљења. Примери предложених техника погодни су за примену у свим предметима, у свим фазама наставног процеса, као и на различитим типовима часова. Омогућавају индивидуализован и диференциран приступ, прилагођен различитим могућностима деце.

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Мозгалица</li> </ul>	Слободно асоцирање на неку тему, идеју, појам, са циљем да се добије што више могућих начина за размишљање о њој; све се записује, без селекције.
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Коцкарење</li> </ul>	У односу на извучени број ученици извршавају тражени захтев. 1. Описи 2. Упореди 3. Повежи 4. Рашиљани 5. Примени 6. За/против
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Графичко представљање (Венов дијаграм)</li> </ul>	Разврставање сличности и разлика између две или више појаве, чиме је омогућено организовање података у категорије
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Инсерт техника</li> </ul>	Наведени примери захтева уз читање текста омогућавају метакогнитивни приступ учењу, као и повезивање претходно наученог. <ul style="list-style-type: none"> <li>• Шта зnam о тој теми? <i>означи +</i></li> <li>• Шта је ново што сам сазнао/-ла? <i>заокружси</i></li> <li>• Шта ме је изненадило и зашто? <i>означи *</i></li> <li>• Шта ми је било посебно занимљиво? <i>означи !</i></li> <li>• Шта ми је нејасно? <i>означи –</i></li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Читање са предвиђањем</li> </ul>	Погодно за развој логичког и критичког мишљења

Метакогнитивном знању, о којем је било речи на претходним странама, не посвећује се довољна пажња у нашем образовном систему. Неопходно је у наставном процесу научити ученике да управљају сопственим учењем, како би могли да размишљају о сопственим изборима, процењују њихову успешност, постављају циљеве за своје учење, као и свој даљи развој. Ученик са развијеном метакогницијом познаје себе, односно има свест о сопственим јаким и слабим странама у учењу. Поред тога, ученици који уче метакогнитивно могу да анализирају захтеве како би размотрели различите могућности у њиховом извршењу и умеју да образложе зашто су се одлучили баш за тај начин рада. У наставном процесу наставник може одговарајућим активностима да усмерава ученике да објасне задатак својим речима, да разговара са ученицима о томе шта све треба учинити у припреми рада на задатку, у току рада, и после завршетка, да дискутује шта је то што ученици уче лако, а шта не, и међусобно размењују шта су о себи ново научили у току израде задатка.

Кроз наведене примере питања, ученицима је омогућено метакогнитивно учење. Питања се односе на припрему за читање одређене лекције, а могу се примењивати и при најави нове наставне теме, одређеног садржаја или појма.

Пример метакогнитивних питања
Прочитај <u>наслов</u> , па одговори на питања:
<ul style="list-style-type: none"><li>• Шта мислиш шта је описано у тексту?</li><li>• Шта знаш о томе? Напиши/испричај.</li><li>• Шта би волео/-ла да сазнаш о томе? Напиши/испричај.</li><li>• Прочитај текст пажљиво.</li></ul>

## ПИТАЊА, ЗАДАЦИ, НАЛОЗИ

Задаци се могу груписати у:

- *задаћке отвореног типа*, као на пример: кратак одговор, допуњавање реченица одређеним речима, есеј, попуњавање табеле... и
- *задаћке затвореног типа*: спаривање, двочлани (алтернативни) избор, вишеструки избор, ређање по задатом критеријуму, исправљање понуђених одговора и сл.

Приликом формулисања задатака спаривања, пожељно је дати један појам или више објашњења који ће остати неповезани, али то обавезно треба напоменути у самом захтеву.

Алтернативна питања могу се допунити захтевом да се, уколико је тврдња нетачна, напише тако да буде тачна, како би се избегао висок степен погађања.

У табели су дати примери задатака вишеструког избора који захтевају ангажовање сложенијих мисаоних процеса.

Примери задатака вишеструког избора	
Задаци уочавања сличности и разлика	Заокружки слова испред тачних одговора. Издвој сличности између наведених живих бића: девојчица, пас, орао, штука. а) Сва наведена бића спадају у групу сисара. б) Сва наведена бића спадају у групу сваштоједа. в) Сва наведена бића крећу се у потрази за храном. г) Сва наведена бића живе на копненим стаништима.

Задаци уочавања узрока и последица	<p>Заокружки слова испред тачних одговора. Од наведених активности људи издвој оне које доводе до нарушавања односа у природи.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>а) одлагање отпада у реку</li> <li>б) усвајање закона о заштити угрожених биљних врста</li> <li>в) постављање хранилица за животиње</li> <li>г) пошумљавање</li> <li>д) испуштање хемијских средстава у земљиште</li> <li>ђ) лов животиња у време њиховог размножавања и неговања младунаца</li> </ul>
------------------------------------	--

Основна правила при формулисању задатака:

- задаци треба да буду граматички, правописно и стилски исправни;
- избегавати упитне реченице – не *Како...?*, већ *Ошиши...* и *Објасни...*;
- користити речи које су добро познате ученицима;
- формулисати реченице (исказе) на нов начин, а не онако како су дати у уџбенику;
- ако се не може избегти негација, потребно ју је подвући или зацрнити;
- род и број у понуђеним одговорима у задацима са вишеструким избором треба да буду усаглашени са родом и бројем у основном исказу (*Заокружси слово испред тачног одговора* или *Заокружси слова испред тачних одговора*);
- једним задатком се испитује један појам;
- одговарање на једном задатку не сме да усмерава одговарање на другом нити да зависи од одговарања на друго питање;
- не постављати ученицима задатке „замке”, у којима се мере интелектуалне способности, а не знање;
- не формулисати задатке који су намењени трагању за оним што ученик не зна, односно што је недовољно обрађено;
- избегавати тривијалне задатке;
- поставити јасно упутство шта се од ученика тражи и како треба да одговори и дати му све елементе потребне за решавање задатка;
- задатке уредити по сложености или по сличности.

Питања, налози и задаци могу да траже од ученика:

- проналажење сличности и разлика између података, феномена, појмова;
- проналажење хијерархијски надређених и хијерархијски подређених појмова за појам који се учи;
- проналажење сопствених примера и илустрација за дати појам;
- класификовање неких појава;
- сумирање појединачних налаза и закључака;
- самостално вредновање неких чињеница (шта је важније а шта мање важно, шта је тачније итд.);
- ређање у неки смислени редослед (на пример логички, хронолошки);
- налажење синонима, сличних речи и антонима за термине којима су означени појмови у лекцији;
- одређивање кључних речи у лекцији или главних идеја у прочитаном тексту уз образлагање;
- самостално временско и просторно лоцирање неке појаве;

- навођење примера за практичну примену знања које се учи;
- успостављање просторних, временских и узрочних веза између конкретних појава, чињеница и догађаја.

## ОЦЕЊИВАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Разговор са ученицима једна је од основних активности наставника, који се јавља у континуитету, у свим фазама наставног процеса. Без обзира на то које је све поступке наставник спроводио у процесу оцењивања – посматрање, усмено и писмено испитивање, тестирање, оцењивање ученичким радова, оцењивање домаћих задатака – са ученицима је неопходно разговарати о:

- планираним исходима и очекиваним постигнућима;
- ефикасним начинима наставе и учења којима ће се остварити дефинисани циљеви и исходи;
- критеријумима оцењивања;
- оствареним резултатима;
- начинима побољшања успеха и конкретним корацима.

Оцењивање у наставном процесу може бити:

- наставниково оцењивање ученика;
- заједничко оцењивање наставника и ученика;
- међусобно оцењивање ученика без учешћа наставника;
- самооценењивање ученика.

Што се процеса самооценењивања ученика тиче, у табели су дате само неке од тврдњи уз помоћ којих ученик може да прати и оцењује свој рад. Од изузетне је важности омогућити ученицима промишљање на ова и слична питања и на самим часовима, како би могли да развију метакогнитивне навике и оспособе се за самостално управљање процесом учења и напредовања.

Пожељно је да наставник са учеником продискутује резултат самопроцене и заједно са учеником планира даље кораке у раду.

Тврдње	Најчешће	Повремено	Ретко	Никад
Могу да објасним својим речима шта треба да урадим у задатку.				
Одређујем циљ пре сваког учења.				
Знам шта учим лако, а шта тешко у новој лекцији.				
Знам шта ми помаже при учењу тежег градива.				
Могу да поставим три питања у вези са лекцијом.				
Пре учења нове лекције размишљам о наслову и присећам се шта већ знам о томе.				
Могу да одредим кључне речи у новој лекцији.				
При учењу нове лекције могу да одговорим на питања: Шта? Где? Како? Зашто?				
Користим различите изворе информација, самостално или уз помоћ одраслих.				
Постављам питања одраслима када ми треба појашњење дела лекције или лекције у целини.				

Ученицима је, без обзира на узраст, потребна подршка наставника у виду:

- указивања на оно што је успешно урађено у претходној фази рада;
- конкретног усмерења на оно што је још потребно да науче или ураде;
- сугестија о различитим начинима рада у наредној фази учења;
- подстрека када покажу напредак у учењу.

У процесу праћења и вредновања напредовања ученика треба избегавати честе, а недовољно прецизне и јасне повратне информације, као на пример: *Ниси се довољно поштујуо/-ла... Следећи ћу ју у усменом одговорању мораши да будеш сигурнији/сигурнија... Ниси довољно знао/-ла о...* Оваква упутства треба конкретизовати и везати за одређени планирани циљ учења и исход или стандард постигнућа ученика, као и даље конкретне кораке које од ученика очекујемо. Ово је само један од могућих начина давања адекватне повратне информације ученику на његово, на пример, усмено одговарање: *Показао/-ла си да правиши разлику између твоје и нејтвоје утицаја човека на природу (основни ниво). За следеће одговорање треба да научиш основне мере заштите животе и неживе природе (средњи ниво)...* У право у овом процесу размене наставник користи прилику да развије и ојача и метакогнитивне капацитете ученика, о чему је било речи у претходним поглављима.

У том смислу, квалитетан и користан извештај о раду и напредовању ученика треба да:

- буде јасан и лако разумљив;
- опише ученикова постигнућа у односу на дефинисане исходе;
- јасно прикаже наредне кораке у учењу;
- укаже на развојне потребе ученика;
- садржи запажања наставника о позитивним личним особинама ученика;
- буде саопштен у правилним размацима и роковима са којима су сви упознати.

## **7. ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА**

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАДА	ОСТАЛО	УКУПНО
Извођење музике	15	10	25
Слушање музике	6	2	8
Стварање музике		3	3
<b>УКУПНО</b>	<b>21</b>	<b>15</b>	<b>36</b>



## **8. ГОДИШЊИ ПЛАН (РАСПОРЕД) НАСТАВНОГ ГРАДИВА**



МЕСЕЦ: СЕПТЕМБАР

ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
	1.	Музичка игра – Иде маца поред тебе	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	2.	Мачка Ен, тен, тини – Обрада бројалице	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	3.	Звук – тон	обрада	фронтални, групни, у пару, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
М309еhe M3y3nke		4.	Конь има чег'ри ноге – З. М. Васильевић, обрада песме по службу	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD



**МЕСЕЦ: ОКТОБАР**

**ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА**

**РАЗРЕД: ПРВИ**

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
	5.	Две ручице – обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	6.	Упо мела у дућан – обрада бројалице	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	7.	Слушање музике	обнављање	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	8.	Ситна је киша падала – Народна из Шумадије, обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	9.	Обрада темпа, брзо – споро	обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



**МЕСЕЦ: НОВЕМБАР**

**ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА**

**РАЗРЕД: ПРВИ**

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
My3nke	10.	Зец копа репу – обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
My3nke	11.	Музички квиз	обнављање	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
My3nke	12.	Слушање музике Ламбра Дмитријевић – Медведова женидба	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
My3nke	13.	Јеж – Народна песма, обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



МЕСЕЦ: ДЕЦЕМБАР

ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ПРВИ



## МЕСЕЦ: ЈАНУАР

## ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

## РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
Н309еhe M3nke	19.	Химна Светом Сави, обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	20.	Брате Иво – Непознати аутор, Обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



## МЕСЕЦ: ФЕБРУАР

## ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

## РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНICA	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
My3nke	21.	Слушање музике	обнављање	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
My3nke	22.	На крај села жута кућа – Народна песма, обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
My3nke	23.	Музички разговор	обнављање	фронтални, групни, у пару	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент	
My3nke	24.	Ми идемо преко поља – Народна, обрада песме по слуху	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



МЕСЕЦ: МАРТ

ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
25.	Висибаба – В. Астраршиева обрада песме по слуху		обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	учбеник, музички инструмент, CD	
26.	Музичка игра, Саобраћај – Н. Хиба		обрада	фронтални, групни, у пару, индивидуални	демонстрација, разговор	учбеник, музички инструмент, CD	
27.	Плива патка преко Саве, обрада бројалице		обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	учбеник, музички инструмент, CD	
28.	Киша пада – Народна, обрада песме по слуху		обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	учбеник, музички инструмент, CD	

Избор је мјесинке



## МЕСЕЦ: АПРИЛ

## ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

## РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
	29.	Престај, кишице – обрада песме по слуху Ластавица – обрада бројалице	обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	30.	Музичка игра Рибар – В. Гомерлин	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



## МЕСЕЦ: МАЈ

## ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
	31.	Сол ми дај – Народна из Србије, обрада песме по слуху	обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	32.	Лептири и свет – обрада бројалице	обнављање и обрада	фронтални, групни	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
	33.	Дечје музичко стваралаштво Музички разговор	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент	
	34.	Слушање музике Волфганг Амадеус Моцарт – Абецеда	обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



## МЕСЕЦ: ЈУН

## ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

## РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЛЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
	35.	Музика на филму Мала сирена – Под морем	обнављање и обрада	фронтални, групни, у пару	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	
Cijelusahce my3nke	36	Обнављање градива Музички квиз	обнављање и обрада	фронтални, групни, индивидуални	демонстрација, разговор	уџбеник, музички инструмент, CD	



**9. ПИСАНЕ ДНЕВНЕ ПРИПРЕМЕ ПО НАСТАВНИМ ЈЕДИНИЦАМА**



Редни број: 1.	Наставна јединица: <b>Музичка игра Иде маца поред тебе</b>	Тип часа: обнављање и обрада		
Циљеви и задачи часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни		
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
ТОК ЧАСА				
<p><b>1. активност</b>  <b>Упознавање са уџбеником.</b>  Ученици имају прилику да се упознају са ликовима из уџбеника и да се сами представе као и главни јунаци у књизи, тако што ће залепити своју слику у рам. Учитељ ученицима скреће пажњу на Лазарево питање у уџбенику: „Која је твоја омиљена песма?”. Ученици ће имати прилике да отпевају своју омиљену песму сами или са друговима/другарицама из одељења.</p>	Уводни	Главни		
<p><b>2. активност</b>  <b>Обрада музичке игре – Иде маца поред тебе</b>  Учитељ пита ученике да ли знају игру Иде маца поред тебе. Из искуства знамо да деца знају ту игру. Из илустрација у књизи ученици ће се подсетити те игре.  Обраду песме по слуху учитељ може да ради на следећи начин:  Обраду песме <b>Иде маца поред тебе</b> започети обрадом текста:  учитељ изражajно чита текст песме показујући илустрације у уџбенику које подржавају текст песме, учитељ изражajно пева песму са инструменталном пратњом или без ње, ученици са учитељем певају песму, учитељ, поштујући динамичке ознаке, пева још једном песму а ученици уочавају на који начин је песма отпевана динамички.  Када су ученици у потпуности савладали песму, учитељ предлаже ученицима да погледају у уџбенику шта предлажу главни јунаци, како се изводи ова дидактичка игра.  Дидактичку игру обрадити тако што је учитељ изводи обавезно уз покрет, прецизно наглашавајући први део такта. Ученици усвајају бројалицу понављањем више пута уз покрет. Ученике упућивати да користе уџбеник, који ће им бити од помоћи приликом рада у првом разреду. У почетку ће илустрације објашњавати шта треба радити, а касније када ученици савладају азбуку и почетно читање и писање, кратки дијалози јунака Лазара и Марије и упутства биће уједно и корисна вежба за читање првака. Наравно, увек је илустрација ту да појасни шта ученик треба да ради.</p>				
<p><b>3. активност</b>  <b>Слушање музике: М. Илић Бели – Све је пошло наопачке</b>  Илустровање слушане композиције. Учитељ може са ученицима да разговара о томе која су изражajна средства, ликовне и музичке уметности које уметник користи да дочара своје утиске и инспирацију. Као припрему за слушање музике можете користити и очигледна средства.  Ученици пажљivo слушају непознату композицију са задатком да илуструју слушану композицију у оквиру предвиђеном за цртеж у уџбенику.</p>	Главни	Завршни		
<p><b>4. активност</b>  <b>Галерија радова</b>  Ученици излажу своје радове. Када је завршено разгледање дечјих радова, учитељ поново пушта композицију, исписује назив композиције и име композитора. Ова активност је уједно и завршна.</p>				
Литература: уџбеник, CD				

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 2.	Наставна јединица: <b>Мачка Ен, тен, тини – Обрада бројалице –</b>	Тип часа: обнављање и обрада	
Циљеви и задаци часа:			
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>			
Стандарди постигнућа:			
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, у пару		
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD			
ТОК ЧАСА			
<p><b>1. активност</b>  Час започети певањем песме и извођењем музичке игре која је научена на прошлом часу, <i>Ide маца Ђорђа Ђебе</i> и на тај начин распевати ученике.</p> <p><b>2. активност</b>  Учитељ разговара са ученицима како се преbroјавају када се играју жмурке или неке друге игре. Може са ученицима да изведе неку бројалицу. Ученици тог узраста воле и да покажу неку бројалицу коју су научили у вртићу или од својих вршњака. Ако постоји интересовање ученика да покаже или изговори бројалицу, треба то подржати.</p> <p><b>3. активност</b>  <b>Мачка Ен, тен, тини Обрада бројалице</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Бројалицу обрадити тако што је учитељ изводи обавезно уз покрет, прецизно наглашавајући први део такта. Приликом излагања бројалице учитељ треба да води рачуна о јасном изговарању слогова.</li> <li>– Ученици усвајају бројалицу понављањем више пута уз покрет.</li> </ul> <p><b>4. активност</b>  <b>Музички инструмент – Штапићи</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ обавезно изводи бројалицу у целини, прецизно. Ову бројалицу учитељ може извести са штапићима, наглашавајући први део такта. Уколико у школи нема штапића, могу да послуже и две оловке.</li> <li>– Ученици са учитељем понављају бројалицу обавезно уз ритам штапића који је приказан у уџбенику.</li> <li>– Ученици са учитељем изводе ритам бројалице са штапићима.</li> <li>– Учитељ објашњава да два дрвена штапића којима су свирали јесу музички инструмент који се зове <b>штапићи</b>.</li> </ul> <p><b>5. активност</b>  <b>Слушање музике: М. Илић Бели – На слово, на слово</b>  Илустровање слушане композиције.</p> <p><b>6. активност</b>  <b>Галерија радова</b>  Ученици излажу своје радове. Када је завршено разгледање дечјих радова, учитељ поново пушта композицију, саопштава и исписује назив композиције и име композитора. У току штетње и разгледања дечјих радова ученике подстицати да коментаришу радове и објашњавају свој цртеж.</p>	Уводни	Главни	Завршни
Литература: уџбеник, CD, ликовна илустрација			

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 3.	Наставна јединица: <b>Звук – тон</b>	Тип часа: обнављање и обрада	
<b>Циљеви и задаци часа:</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>			
<b>Стандарди постигнућа:</b>			
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални, у пару		
<b>Наставна средства:</b> уџбеник, музички инструмент, CD <b>ТОК ЧАСА</b>			
<p><b>1. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  Час почети препознавањем слушаног примера. Учитељ пушта песму коју су на једном од претходних часова слушали са задатком да ученици препознају како се зове слушани пример. Када ученици препознају слушани пример, прокоментарисати са њима како су препознали музички пример.</p> <p><b>2. активност</b>  <b>Звук – тон</b>  <b>Обрада песме по слуху</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ изражајно чита текст песме.</li> <li>– Учитељ изражајно пева песму са инструменталном пратњом или без ње.</li> <li>– У току певања учитељ скреће пажњу на сликовни приказ кретања ритма и мелодије песме.</li> <li>– Ученици са учитељем певају песму.</li> <li>– Изражајно певање песме са инструменталном пратњом или без ње.</li> </ul> <p><b>3. активност</b>  <b>Обрада појмова – Звук – тон, кроз обраду песме по слуху</b></p> <p>На основу текста песме учитељ може поставити ученицима питања:  Када крава муче, то је... (звук или тон). Кад се ветар чује, то је... Кад се песма чује, то је...  Када неко свира клавир, то је... Кад се чује киша...  Након препознавања и уочавања шта је звук а шта тон, сумирати да је <b>звук све што чујемо, а тон има своју висину, трајање и боју.</b></p> <p><b>4. активност</b>  Ученици могу ову активност да раде индивидуално или у групи. Имајући у виду да су још мали, можда је боље да раде у групама. Ученици прате слике у уџбенику и треба да означе ко пева на слици, ко свира и који звук препознају.</p> <p><b>5. активност</b>  Певање обрађене песме Звук – тон са инструменталном пратњом или без ње.</p>	Уводни	Главни	Завршни
Литература: уџбеник, CD, ликовна илустрација			

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 4.	Наставна јединица: <b>Коњ има чет'ри ноге – З. М. Васиљевић, Обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни, у пару
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Коњ има чет'ри ноге – З. М. Васиљевић</b>  <b>Обрада песме по слуху</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ изражajно чита текст песме.</li> <li>– Учитељ изражajно пева песму са инструменталном пратњом или без ње.</li> <li>– Ученици са учитељем певају песму са скретањем пажње на сликовни приказ кретања мелодије и ритма песме у уџбенику.</li> <li>– Ученици сами или уз подршку учитеља изражajно певају песму са инструменталном пратњом или без ње.</li> </ul> <p><b>2. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Камиј Сен Санс – Магарац</b></p> <p>Ученици у овој активности имају задатак да препознају коју је животињу композитор дочарао и да је заокруже у уџбенику.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ прво са ученицима разгледа и препознаје како се која животиња зове.</li> <li>– Учитељ разговара са ученицима о томе шта је карактеристично за коју животињу.</li> <li>– Слушање музике.</li> <li>– Повезивање слушног доживљаја са животињом коју је композитор дочарао.</li> <li>– Кроз разговор са ученицима тражити да објасне зашто су изабрали одређену животињу – шта их је навело у музici да се одлуче за одређену животињу.</li> </ul> <p>Музички пример је прилично очигледан тако да ће ученици лако препознати да се ради о магарцу. Уколико ученици или неки ученик наведе неку другу животињу, вратити разговор на карактеристике животиња. Ученике подржати да учествују у разговорима и пружити прилику сваком детету да искаже своје мишљење.</p>	Уводни	Главни
Литература: уџбеник, CD, ликовна илустрација		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 5.	Наставна јединица: <b>Две ручице, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
<b>Циљеви и задаци часа:</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
<b>Стандарди постигнућа:</b>		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
<b>ТОК ЧАСА</b>		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Ученике распевати певањем песама <i>Коњ има чешћи ноће</i> и <i>Иде маца око џебе</i> са инструменталном пратњом или без ње. Са ученицима прокоментарисати, разговарати о томе којим темпом – брзином су отпеване песме.</p> <p><b>2. активност</b></p> <p><b>Обрада песме по слуху</b></p> <p><b>Две ручице – Дечија</b></p> <p>Песму обрадити тако што ће учитељ певати песму и истовремено показивати – демонстрирати текст песме.</p> <p><b>Руке две и десет прстију имам, имам ја.</b> (Учитељ показује руке и прсте ученицима.)</p> <p><b>Ево их горе, ево их доле, хоп на рамена.</b> (Учитељ прати текст песме и показује покретом руку горе, доле и руке ставља на рамена.)</p> <p><b>Ево их лево, ево их десно, оп на колена.</b> (Учитељ прати текст песме и показује покретом руку лево, десно и руке ставља на колена.)</p> <p>Песму са показивањем отпевати два-три пута док ученици не савладају текст и мелодију у потпуности. Текст песме је лак и кратак, тако да ће га ученици тог узраста лако савладати. Помоћ ученик има у књизи где Марија показује текст песме. Обратити пажњу када је део када се пева... „ево их лево, ево их десно...”, учитељ показује као у огледалу да не забуни ученике.</p> <p>Учитељ може да скрене пажњу на сликовни приказ песме где Марија врло уверљиво опонаша текст песме.</p> <p>Важно је да се песма изводи уз показивање текста.</p> <p>Када су ученици савладали и усагласили мелодију и покрет, учитељ може да изведе песму уз инструменталну пратњу.</p> <p><b>3. активност.</b></p> <p><b>Слушање музике, М. Илић Бели – Успаванка за Аћима</b></p> <p>Ученици подељени у групе добијају задатак:</p> <p><b>1. корак</b></p> <p>Свака група добија задатак. 1. задатак: ликовна илустрација слушане композиције, коју ученици раде у уџбенику, у раму за илустрацију. 2. задатак: кореографија на слушану композицију.</p> <p><b>2. корак</b></p> <p>Свака група презентује свој урађени задатак. Након презентације групе, подстакнути ученике да аплаузом награде свој труд и својих другова.</p>		
Литература: уџбеник, CD,		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 6.	Наставна јединица: <b>Ушо меда у дућан, обрада бројалице</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Као уводну активност у функцији припреме, поновити са ученицима бројалице које знају из вртића, из игре са другарима, од бака, дека... Разговарати са ученицима када користе бројалице.</p>		
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Ушо меда у дућан</b></p> <p><b>Обрада бројалице</b></p> <p>Учитељ обавезно изводи бројалицу у целини, прецизно наглашавајући први тактов део. Ову бројалицу учитељ може извести са бубњићима, наглашавајући први тактов део. Уколико у школи нема бубњића, могу да послуже и две оловке (две мале пластичне флаше, две конзерве...).</p>		
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Слушање музике – Миња Субота – Другарство</b></p> <p>Задатак ученицима је да уоче: Ко изводи композицију? – Гласови уз инструменталну пратњу.</p>		
<p><b>4. активност</b></p> <p><b>Соло и хор</b></p> <p>Уочавање разлике између хора и соло деонице.</p> <p>Учитељ на самом часу може да изведе са ученицима неку од композиција које су већ певали и добро знају. Један ученик пева соло, а цео разред пева рефрен. После извођења композиције учитељ пита како су певали песму (1. строфи – соло, а рефрен – хор).</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 7.	Наставна јединица: Слушање музике	Тип часа: обнављање
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>            Обнављање обрађених песама према избору учитеља са инструменталном пратњом или без ње. Код певања инсистирати код ученика на изражайној интерпретацији.            Учитељ ову активност може да изведе и на следећи начин, тако што ће започети песму, ученици ће погодити која је песма а затим и отпевати.</p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Слушање музике</b>            Слушање музике ученици могу да раде на више начина индивидуално препознају слушану композицију или подељени у групе препознају слушани пример. Након саслушаног примера ученик или представник групе ће казати о којој песми је реч и покушати да објасни како је он или група препознао слушани пример.</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Музичка игра</b>  <b>Берем, берем грожђе</b>            Учитељ прво треба да обради песму са ученицима по слуху. Песма је једноставна и ученици ће је брзо савладати. Када су ученици савладали мелодију и текст песме, учитељ ће са ученицима обрадити музичку игру.            Ученици треба да формирају коло. Један ученик је у средини кола и он има улогу чувара. Деца стоје у колу и певају, а покретима опонашају бербу грожђа. Док певају, посматрају чувара. Код последње речи песме ученици треба да се разбеже. Ученик кога ухвати чувар добија улогу чувара.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 8.	Наставна јединица: <b>Ситна је киша падала – Народна из Шумадије, Обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни, индивидуални
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Час може почети обнављањем обрађених песама по избору учитеља са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Ситна је киша падала – Народна из Шумадије</b></p> <p><b>Обрада песме по слуху</b></p> <p>Обраду песме <i>Ситна је киша падала</i> започети обрадом текста:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ изражајно чита текст песме.</li> <li>– Заједничка психолошка обрада текста. Учитељ поставља питања: каквим расположењем одише текст песме, каквим темпом би се певала песма..., повезивање текста строфе песме са slikama у уџбенику. Учитељ може да пева песму, а ученици треба да обележе бројевима од 1 до 3 која слика одговара 1. 2. или 3. строфи. Ова активност може да буде интересантна за ученике. Ученици могу да је раде самостално или у групама.</li> <li>– Учитељ изражајно пева песму са инструменталном пратњом или без ње.</li> <li>– Ученици са учитељем певају песму са инструменталном пратњом или без ње.</li> <li>– Учитељ, поштујући динамичке ознаке, пева још једном песму, а ученици уочавају на који начин је песма отпевана динамички.</li> </ul>		
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b></p> <p>Према избору учитеља ученици слушају и препознају слушане примере. Када ученик или група препознају слушани пример, обавезно питати на основу којих музичких елемената су препознали слушани пример.</p> <p>Ову активност ученици могу да раде индивидуално или у групама.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 9.	Наставна јединица: <b>Обрада темпа, Брзо – споро</b>	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор, рад са текстом	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Час почети певањем песама по избору учитеља. Изабрати једну песму у бржем темпу а другу у споријем темпу. Након отпеваних песама питати ученике да ли су уочили неке разлике и које. Ученике пустити да износе своја запажања. Нема погрешних одговора. Ако су нека запажања прилично у супротности, проверити шта је ученика навело на то запажање.</p>		
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b></p> <p><b>Роберт Шуман – Сањарење</b></p> <p><b>Фредерик Шопен – Валцер Des-dur</b></p> <p>Ученици имају задатак да обрете пажњу на атмосферу композиције и темпо. Треба да покушају да ликовно прикажу, илуструју слушане примере.</p> <p>Поента слушања музике на овом часу је уочавање темпа: <b>брзо и споро</b>. Ученици треба да уоче разлику у темпу, а самим тим и атмосферу слушаних композиција. У уџбенику треба да заокруже темпо композиције: брзо – споро.</p>		
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Кокода</b></p> <p><b>Обрада бројалице</b></p> <p>Бројалицу <i>Ко-ко-га</i> обрадити на једном тону. Код изговарања бројалице обратити пажњу на координисаност слогова и покрет.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 10.	Наставна јединица: <b>Зец копа репу, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада	
Циљеви и задаци часа:			
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука</li> </ul>			
Стандарди постигнућа:			
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални		
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD			
ТОК ЧАСА			
<p><b>1. активност</b>  <b>Зец копа репу</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  Песму по слуху обрадити на уобичајени начин. Скренути ученицима пажњу на илустрацију текста који је приказан у уџбенику. Илустрација ће им помоћи да лакше савладају текст и мелодију песме, имајући у виду да је текст песме мало дужи.</p> <p><b>2. активност</b>  <b>Драматизација песме</b>  Кад су ученици савладали мелодију и текст песме, ученицима предложити да погледају у уџбенику шта Марија и Лазар раде у овој песми. Предложемо драматизацију песме, аналогно садржају текста песме. Ученици овог узраста са уживањем приступају овим активностима.</p> <p><b>3. активност</b>  <b>Илустрација слушане композиције</b>  Учитељ може ову активност да реализује према свом избору и афинитету ученика.  Ученици слушају за њих непознат музички пример са задатком који је дат у уџбенику – Илуструј слушани пример. Ученици ову активност могу реализовати самостално или подељени у неколико група.  Самостално – ученици илуструју у свом уџбенику шта чују.  Група – ученици подељени у групе чине заправо прве кораке у тимском раду. Оформити неколико група са највише шест ученика у групи (ученици слушају музички пример, дискутују, илуструју и излажу).</p> <p>Литература: уџбеник, CD</p>	<b>Уводни</b>	<b>Главни</b>	<b>Завршни</b>

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 11.	Наставна јединица: <b>Музички квиз</b>	Тип часа: обнављање		
Циљеви и задаци часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);</li> <li>– развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музici која се изводи и слуша).</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни			
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
ТОК ЧАСА				
<p><b>1. активност</b></p> <p>Учитељ се ослања на уџбеник тако што са ученицима анализира шта Марија и Лазар данас раде. Са ученицима започети разговор.</p>				
<p><b>2. активност</b></p> <p>Организовати музички квиз и јасно истаћи правила. Један ученик пантомимом, мимиком представља песму или пева мелодију познате песме. Остали ученици имају задатак да препознају песму и назив песме.</p> <p>Ученици могу препознати музички пример и илустровати га у уџбенику.</p> <p>Ову активност могуће је радити у групама. Ученике поделити у пет група (5 до 7 ученика). Свака група има задатак да осмисли питање које ће поставити осталим групама. Свака група изабраће представника групе који ће на већ договорени начин представити осталим групама песму.</p> <p>Група која има највише тачних одговора победник је музичког квиза.</p>				
<p><b>3. активност</b></p> <p>Шта победник добија као награду? То може бити по избору учитеља. Наш предлог је да победничкој групи испунимо музичку жељу, тако што ће сви отпевати песму коју је изабрала победничка група. Ако у школи има могућности, победнички тим ће снимити песму по свом избору.</p>				
Литература: уџбеник, CD				

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 12.	Наставна јединица: <b>Слушање музике</b> <b>Ламбра Димитријевић – Медведова женидба</b>	Тип часа: обнављање и обрада		
Циљеви и задаци часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање;</li> <li>– истраживање и стварање звука;</li> <li>– развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музici која се изводи и слуша).</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни			
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
<b>ТОК ЧАСА</b>				
<p><b>1. активност</b></p> <p><b>Слушање музике:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– препознавање слушане композиције по избору учитеља или</li> <li>– препознавање певаних и слушаних композиција по избору учитеља.</li> </ul> <p>Ученици добијају задатак од Марије да препознају слушану композицију. Песму пустити и неколико пута ако ученици у првом тренутку не могу да се сете.</p>				
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b></p> <p><b>Ламбра Димитријевић – Медведова женидба</b></p> <p>Разговором ученике припремити за слушање музике. Учитељ у разговору може користити припремљене илustrације или илustrације из уџбеника о којима ће са ученицима разговарати у смислу – која је атмосфера на слици, како би је музички дочарали, којим би темпом требало да је композиција..., јачином...</p> <p>Илустровање слушане композиције.</p>				
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Бумбари се састали</b></p> <p><b>Обрада бројалице</b></p> <p>Учитељ обавезно изводи бројалицу у целини, прецизно. Ову бројалицу учитељ може извести са штапићима наглашавајући први тактов део. Уколико у школи нема штапића, могу да послуже и две оловке. Ученици са учитељем понављају бројалицу, обавезно уз покрет који је објашњен у уџбенику.</p> <p>Уколико учитељ процени, може са ученицима да импровизује мелодију према тексту бројалице.</p>				
Литература: уџбеник, CD				

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 13.	Наставна јединица: <b>Јеж – Народна песма, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обрада
<b>Циљеви и задачи часа:</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;</li> <li>– развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музici која се изводи и слуша).</li> </ul>		
<b>Стандарди постигнућа:</b>		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
<b>ТОК ЧАСА</b>		
<p><b>1. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Жан Батист Лили – Док месец сја</b>  Разговором ученике припремити за слушање музике. Учитељ у разговору може користити припремљене илустрације о којима ће са ученицима разговарати у смислу – одређена атмосфера на слици је доћарана бојом и линијом а у музичи је доћаравамо мелодијом, темпом, јачином...  Илустрација слушане композиције.</p>		
<p><b>2. активност</b>  Ученике распевати певањем обрађених песама по избору ученика са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Јеж – Народна песма</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  Предлог за обраду песме.  Као уводну активност ученици могу да реше ребус у уџбенику.  Песму обрадити на уобичајени начин. Након наученог текста песме ученицима скренути пажњу на сликовни приказ мелодије и ритма песме, који ће им помоћи у певању.  Када су ученици у потпуности савладали мелодију, ритам и текст песме, позвати ученике да осмисле ритмичку пратњу на трианглу у складу са атмосфером песме.  Ученици изражајно певају песму уз ритмичку пратњу.</p>		
<p><b>4. активност</b>  Ученици појединачно или у мањим групама певају песму <i>Јеж</i> са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>5. активност</b>  Као завршну активност могуће је илустровати научену песму.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 14.	Наставна јединица: <b>Пада снежак – П. Коруновић, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Ученике распевати певањем песме Јеж.</b></p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Пада снежак – П. Коруновић</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  Као припрема за обраду песме може да послужи и адекватна ликовна илустрација коју ће учитељ да припреми.  У недостатку ликовне илустрације, учитељ увек може да се ослони на илустрацију из уџбеника.</p>		
<p><b>3. активност</b>  Када су ученици у потпуности савладали мелодију и ритам песме, обавезно питати да ли неко од ученика жели сам да отпева песму.  Отпевати песму уз инструменталну пратњу.</p>		
<p><b>4. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>М. Илић Бели – Дванаест месеци</b>  Ученици слушају за њих непознати музички пример са задатком који је дат у уџбенику – Илустративни пример. Ученици ову активност могу реализовати самостално или подељени у неколико група.  Након илустрованог примера учитељ може са ученицима да организује галерију радова, где ће ученици погледати радове свих ученика.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 15.	Наставна јединица: <b>Авантуре малога Јују – П. Бергамо, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада		
Циљеви и задаци часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални			
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
ТОК ЧАСА				
<p><b>1. активност</b>  Ученици препознају певане композиције према отпеваној почетној музичкој фрази, затим заједно са учитељем певају песму са инструменталном пратњом или без ње.</p> <p><b>2. активност</b>  <b>Авантуре малога Јују – П. Бергамо</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  Као припрема за обраду песме може да послужи илустрација у уџбенику. Учитељ разговара са ученицима о сликама и сви их коментаришу. Обрада песме по слуху на уобичајени начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ изражajno чита текст песме.</li> <li>– Учитељ изражajno пева песму у целини са инструменталном пратњом или без ње.</li> <li>– Учитељ по строфама обрађује песму са ученицима.</li> <li>– Изражajno певање песме у целини са инструменталном пратњом или без ње.</li> </ul> <p><b>3. активност</b>  <b>Илустрација песме</b>  Илустровати певану песму самостално или у мањим групама.</p> <p><b>4. активност</b>  <b>Драматизација песме</b>  У складу са могућностима покушати са ученицима да се песма изведе као костимирана музичка игра. Учитељ може са ученицима на часу ликовне културе да слуша песму <i>Авантуре малога Јују</i> и зада да сами направе маске – Јују, маме, тате, крокодила – по избору. Маске ће ученици користити у драматизацији песме.  Песму са ученицима драматизовати и извести сценски. Песму драматизовати тек када су ученици у потпуности савладали песму. Поделити ученицима улоге и у складу са текстом песме драматизовати песму.</p>	Уводни	Главни	Завршни	
Литература: уџбеник, CD				

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 16.	Наставна јединица: <b>Дошла ми бака – народна песма, обрада песме</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p><b>Обнављање градива</b></p> <p>Ову активност осмислiti према потребама одељења.</p> <p>Обнављање градива учитељ може да осмисли преко певања односно препознавања певаних примера или преко препознавања слушаних примера, где ученици имају прилику да изложе на који начин су препознали пример, да отпевају песму...</p> <p>Ученике распевати песмом <i>Авантуре малота Јују</i> са акцентом на изражajno извођење песме. Уколико је песма драматизована на претходном часу, поновити је уз драматизацију.</p>	Уводни	
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Обрада песме по слуху – Дошла ми бака – народна песма</b></p> <p>Као припрема за обраду песме може да послужи илустрација у уџбенику. Учитељ разговара са ученицима о сликама и коментаришу их. Обрада песме по слуху на уобичајени начин: учитељ изражajno чита текст песме, учитељ изражajno пева песму у целини са инструменталном пратњом или без ње, изражajno певање песме у целини са инструменталном пратњом или без ње. Ученици заједно са учитељем певају песму.</p>	Главни	
<p><b>3. активност</b></p> <p>Када су ученици у потпуности савладали мелодију и текст песме, учитељ може да организује натпевавање по групама. Ученици имају задатак да поред певања и сценски прикажу песму. Најкреативнија интерпретација и сценски наступ биће награђени – учитељ ће према свом одељењу одлучити шта је награда.</p> <p>Ученици могу да осмисле и музичку игру.</p>		Завршни
<p><b>4. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b></p> <p><b>Сремско коло</b></p> <p>Пре слушања музике било би пожељно да учитељ са ученицима разговара која су изражajna средства, ликовне и музичке уметности које уметник користи да дочара своје утиске и инспирацију. Учитељ као припрему за слушање музике може да користи и очигледна средства.</p> <p>Ученици пажљиво слушају непознату композицију подељени у групе или индивидуално са задатком да обрате пажњу на шта их инспирише ова слушана композиција. Ученици треба да се одлуче за један од три понуђена одговора у уџбенику и да образложе зашто су баш изабрали тај од понуђених одговора.</p>		
<p><b>5. активност</b></p> <p>На крају часа ученици слушају композицију са задатком који Марија поставља у уџбенику „Покажи како би играо на ову музику”.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 17.	Наставна јединица: Слушање музике, А. Корач – Радост Европе	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Час почети обнављањем слушане песме <i>Дванаест месеци</i>, која ће увести ученике у празднично расположење. Учитељ може разговором са ученицима или адекватном илустрацијом припремити ученике за слушање музике.</p>		
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b>  <b>А. Корач – Радост Европе</b></p> <p>Илустрација слушане композиције.</p> <p>У уводном разговору било би пожељно да учитељ подсети на изражавајна средства, ликовне и музичке уметности које уметник користи да дочара своје утиске и инспирацију. Учитељ као припрему за слушање музике (било би пожељно) може да користи и очигледна средства.</p> <p>Ученици пажљиво слушају непознату композицију, подељени у групе или индивидуално, са задатком да напишу или нацртају своје импресије инспирисани слушаном композицијом.</p> <p>Групе излажу своје цртеже; следи галерија (разгледање дечијих радова), берза (дечја комисија бира најкреативнији цртеж).</p> <p>На крају, када је завршено разгледање дечијих радова, учитељ поново пушта композицију и исписује њен назив и име композитора. Ученике питати како је композитор дочарао атмосферу у композицији.</p>		
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Музички квиз</b></p> <p>Ученици подељени у групе (од 5 до 7 ученика) имају задатак да препознају слушане и певане примере по избору учитеља. Група са највише тачних одговора као награду добија могућност да изабере композицију за слушање.</p> <p>Напомена: Учитељ музички квиз може организовати и другачије.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 18.	Наставна јединица: <b>Oj, Бадњаче – народна Обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Ученике распевати песмом по избору учитеља или песмом <i>Дошла ми бака</i> – уз ритмичку пратњу триангла коју су ученици сами импровизовали на једном од претходних часова.</p>		
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Oj, Бадњаче – народна Обрада песме по слуху</b></p> <p>Обради песме <i>Oj, бадњаче</i> претходиће разговор о Божићу и Бадњем дану – како се традиционално прослављају у нашим крајевима.</p> <p>Могуће је обрадити песму <i>Oj, бадњаче</i> на следећи начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ или један ученик изражajno чита текст песме.</li> <li>– Заједничка психолошка обрада текста, у смислу: учитељ поставља питања о томе каквим расположењем одише текст, каквим темпом би певали песму...</li> <li>– Учитељ изражajno пева песму са инструменталном пратњом или без ње.</li> <li>– Ученици са учитељем певају песму.</li> <li>– Учитељ, поштујући динамичке ознаке, пева још једном песму, а ученици уочавају на који начин је песма отпевана динамички.</li> </ul>		
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Слушање музике Тапан ми тупа Илустрација слушане композиције</b></p> <p>Као завршну активност ученици слушају композицију <i>Туђан ми труђа</i>, уз коју могу и да играју заједно са учитељем. Учитељ разговором долази до тога да се уз слушану композицију може играти коло.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 19.	Наставна јединица: <b>Химна Светом Сави, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада		
Циљеви и задаци часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа.</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни			
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
ТОК ЧАСА				
<p><b>1. активност</b></p> <p>Ученике распевати песмом <i>Oj, бадњаче</i> са инструменталном пратњом или без ње.</p>				
<p><b>2. активност</b></p> <p>Обради химне претходиће разговор о школској слави и о томе шта ученици знају о Светом Сави (направити корелацију са верском наставом).</p> <p>Могуће је обрадити Химну Светом Сави по слуху на уобичајени начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– обрада текста,</li> <li>– певање песме са текстом и</li> <li>– изражајно певање песме са текстом са инструменталном пратњом или без ње.</li> </ul> <p><b>(Напомена:</b></p> <p>Ако ученицима представља мелодија химне превелики захтев, учитељ би требало онда само да слуша са ученицима химну. Наравно, сваки учитељ ће час осмислити по мери ученика са којима ради.)</p>				
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Слушање музике – Химна Светом Сави</b></p> <p>Ученици пишу своја запажања са уочавањем извођачког састава.</p>				
<p><b>4. активност</b></p> <p><b>Слушање музике – Химна Божје правде</b></p> <p>Ученици добијају задатак да препознају слушани пример, односно да препознају да је то химна Србије. Уколико ученици нису сигурни, учитељ ће помоћи и казати да свака држава има своју химну и да је ово химна Србије.</p>				
Литература: уџбеник, CD				

УВОДНИ

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 20.	Наставна јединица: <b>Брате Иво – непознати аутор, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p>Ученици певају Химну Светом Сави.</p> <p><b>2. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b></p> <p><b>М. Илић Бели – Јануарске звезде</b></p> <p><b>Илустровање слушане композиције</b></p> <p>У уводном разговору било би пожељно да учитељ подсети на изражавања средства ликовне и музичке уметности које уметник користи да дочара своје утиске. Учитељ као припрему за слушање музике може да користи и очигледна средства.</p> <p>Ученици пажљиво слушају непознату композицију, подељени у групе или индивидуално, са задатком да инспирисани слушаном композицијом, нацртају своје импресије.</p> <p>Ученици излажу своје цртеже; следи галерија (разгледање продуката), берза (дечја комисија бира најкреативнији цртеж).</p> <p>На крају, када је завршено разгледање дечјих радова, учитељ поново пушта композицију и исписује њен назив и име композитора. Ученике питати како је композитор дочарао атмосферу у композицији.</p> <p>Учитељ може да скрене пажњу ученицима налогом „Опиши шта чујеш“. Од ученика се очекује да препознају извођачки састав који изводи композицију.</p> <p>На крају, учитељ поново пушта композицију, исписује назив композиције и име композитора.</p> <p><b>3. активност</b></p> <p><b>Брате Иво – Непознати аутор</b></p> <p><b>Обрада песме по слуху</b></p> <p><b>Музички инструмент – триангл</b></p> <p>Песму обрадити на уобичајени начин. Као помоћ обради песме може да послужи сликовни приказ кретања мелодије и ритма песме који се налази испод текста.</p> <p>Ученике упознати са музичким инструментом ТРИАНГЛ како се свира на њему и употребити га за ритмичку пратњу како је дато у уџбенику (на сваку прву).</p> <p><b>4. активност</b></p> <p>Ученици у групама или појединачно изводе композицију <i>Браће Иво</i>.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 21.	Наставна јединица: <b>Слушање музике</b>	Тип часа: обнављање		
Циљеви и задаци часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музici која се изводи и слуша).</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни			
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
ТОК ЧАСА				
<p><b>1. активност</b></p> <p><b>Слушање музике</b></p> <p>Ову активност аутори препоручују да учитељ осмисли на следећи начин, слушамо музику по избору ученика.</p> <p>Ову активност можемо организовати по групама. Свака група прави избор композиције за слушање уз мини-презентацију, а као одговор на питање: зашто је наша група изабрала баш ту композицију коју ће сада слушати.</p> <p>Ученици подељени у групе имају задатак да изаберу композицију коју ће пантомимом представити другој групи, односно другим групама.</p>				
<p><b>2. активност</b></p> <p>Рад на задатку, презентовање урађеног.</p> <p>Допустити ученицима да образложе зашто је та композиција њихов избор. Групе прво презентују свој одговор на питање, а затим пуштају, уз помоћ учитеља, изабрану композицију или је певају сами или уз помоћ учитеља.</p>				
<p><b>3. активност</b></p> <p>Након препознавања назива изабране композиције ученици слушају композицију.</p> <p>Ову активност учитељ може организовати и на други начин.</p>				
Литература: уџбеник, CD				

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 22.	Наставна јединица: <b>На крај села жута кућа – Народна песма, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни, индивидуални
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  Час почети певањем већ обрађених песама.</p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Слушање музике</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– препознавање слушаних композиција</li> <li>– повезивање слушаних композиција са сликом.</li> </ul> <p>Учитељ ову активност може организовати на следећи начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Ученици прво препознају слушани пример појединачно или по групама, а затим повезују назив композиције са одговарајућом сликом у уџбенику.</li> </ul> <p>Учитељ може да слуша са ученицима изабрану хорску нумеру, којом ће „отворити” разговор</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Ко изводи композицију? – Гласови, хор.</li> </ul>		
<p><b>3. активност</b>  <b>На крај села жута кућа – Народна песма</b></p> <p><b>Обрада песме по слуху</b></p> <p>Песму обрадити на уобичајени начин. Као помоћ обради песме може да послужи сликовни приказ кретања мелодије и ритма песме, који се налази испод текста у уџбенику.</p>		
<p><b>4. активност</b></p> <p>Ученици у групама или појединачно изводе песму <i>На крај села жућа кућа</i> са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 23.	Наставна јединица: <b>Музички разговор</b>	Тип часа: обнављање		
Циљеви и задаци часа:				
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>				
Стандарди постигнућа:				
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, у пару			
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD				
<b>ТОК ЧАСА</b>				
<p><b>1. активност</b>  Ученике распевати неком од научених песама по избору учитеља и ученика.</p>				
<p><b>2. активност</b>  <b>Музичко питање и музички одговор</b>  Музички разговор је интересантна музичка игра, где ученици имају прилику да спонтано компонују, стварају на текст свакодневног говора. Учитељ поставља питање мелодијом – музичком фразом једном ученику, који певањем одговара. Музички разговор се наставља даље и између ученика. Добро би било пре ове игре започети разговор са ученицима, који ће бити инспиративан за питања и одговоре. Учитељ даје инструкцију ученицима да ће од наредног тренутка у одељењу разговарати певањем.  Учитељ може да користи као уводни разговор и дијалог јунака у уџбенику. Тада дијалог могу и ученици да прочитају. Ученици су већ савладали почетно читање и писање, ово може да буде добра вежба за читање.</p>				
<p><b>3. активност</b>  <b>Дечије музичко стваралаштво</b>  Ученици имају задатак да изаберу музички инструмент и наставе музички разговор импровизујући ритам. Како ће инструментима ученици разговарати:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ ће изговорити име једног ученика и одсвирати музичку фразу на инструменту који је изабрао.</li> <li>– Ученик чије је име изговорио одговориће на свом инструменту и затим изговорити име наредног ученика, који ће поставити ново музичко питање.</li> </ul> <p>Уколико у школи нема Орфовог инструментарија, ученици могу сами да направе музичке инструменте (две оловке; конзерва или метална кутија напуњена пасуљем, житом, песком или каменчићима...).</p>				
Литература: уџбеник, CD				

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 24.	Наставна јединица: <b>Ми идемо преко поља – народна, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>          Обновити песму по избору ученика и на тај начин их и распевати. Песму певати са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Ми идемо преко поља</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>          Песму обрадити по слуху на уобичајени начин.          Као уводни разговор учитељ може да користи дијалог Марије и Лазара из уџбеника. Разговарати са ученицима о годишњим добима, које су карактеристике пролећа...</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Марко Тачевић – Балканска игра бр. 2</b>  <b>Клавир</b>          Као припрема за слушани пример може послужити припремљена ликовна илустрација, којом ће учитељ припремити ученике за слушани пример.          Ученици имају задатак да у слушаном примеру препознају звук инструмента и одговоре на постављено питање Лазара у уџбенику.          Након препознавања звука инструмента, затражити од ученика да ученици сами наведу име инструмента и заокруже га у уџбенику. Питати ученике да ли знају како се свира на њему и шта уопште знају о клавиру, да ли можда неко од ученика зна да свира клавир...</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 25.	Наставна јединица: <b>Висибаба – В. Астрарциева</b> <b>обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Час почети музичком игром <i>Mi идемо ћреко ђоља.</i></b></p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Висибаба – В. Астрарциева</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  Као припрема за обраду песме може послужити разговор са ученицима о годишњем добу – пролеће и адекватна илустрација, коју ће учитељ припремити. Учитељ може да користи и илустрацију из уџбеника.  Обрада песме по слуху на уобичајени начин. Скренути пажњу ученицима на сликовни приказ кретања мелодије у уџбенику.</p>		
<p><b>3. активност</b>  Ученици појединачно или у мањим групама певају обрађену песму са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>4. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>А. Кораћ – Најлепша мама на свету</b>  <b>Илустрација слушане композиције</b>  <b>Честитка за 8. март</b>  Ученици пажљиво слушају непознату композицију, са задатком да обрате пажњу на текст песме. Када су ученици уочили садржај песме, могу да приступе илустрацији слушане композиције, која ће уједно бити и честитка мами за Осми март.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 26.	Наставна јединица: <b>Музичка игра, Саобраћајац – Н. Хиба</b>	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>          Обновити са ученицима бројалице које су учене ове школске године.          Бројалице обновити:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– учитељ почиње да изговара бројалицу а ученици настављају;</li> <li>– једна група ученика по свом избору почиње да изводи бројалицу а друге групе настављају.</li> </ul>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Музичка игра</b>  <b>Саобраћајац – Н. Хиба</b>  <b>Обрада песме по слуху</b></p> <p>Као уводни разговор може да послужи и дијалог Марије и Лазара, који може учитељ да повеже са знањем о саобраћају и колико је важно да пратимо семафор и саобраћајца који регулише саобраћај.</p> <p>Песму обрадити на уобичајени начин. Ученици могу да реше и ребус у уџбенику.</p>		
<p><b>3. активност</b></p> <p>Када су ученици у потпуности савладали песму, тек онда извести музичку игру која је објашњена у уџбенику.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 27.	Наставна јединица: <b>Плива патка преко Саве, обрада бројалице</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);</li> <li>– упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Плива патка преко Саве</b>  <b>Обрада бројалице</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Учитељ изводи бројалицу у целини, прецизно. Ову бројалицу учитељ може извести са звечкама наглашавајући први тактов део. Уколико у школи нема звечки, могу да послуже и две конзерве напуњене песком, каменчићима...</li> <li>– Ученици са учитељем понављају бројалицу, обавезно уз ритам звечки које су ученици сами направили. Ова активност са прављењем инструмената интересантна је за ученике овог узраста. Ако се учитељ одлучи да ученици праве инструмент, обавезно ученицима треба скренути пажњу на претходном часу шта би могли да понесу од материјала за прављење инструмента. <b>Инструмент ученици праве на часу.</b></li> </ul>	У водни Главни	Завршни
<p><b>3. активност</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Ученици појединачно, у пару или мањим групама изводе ритам бројалице уз пратњу инструмента који су сами направили.</li> </ul> <p><b>4. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Б. Дугић – Чаробна фрула</b></p> <p>Ученике подсетити на изражajна средства ликовне и музичке уметности које уметник користи да би дочарао своје утиске и инспирацију.</p> <p>Ученици пажљиво слушају непознату композицију, подељени у групе или индивидуално, са задатком да препознају на ком музичком инструменту је изведена композиција и да га заокруже у уџбенику.</p> <p>Учитељ може да пита ученике да ли је неко од ученика имао прилику уживо да види инструмент и ако јесте да покуша да га опише.</p> <p>Учитељ може ученицима овог узраста да каже да је фрула народни дрвени дувачки инструмент и да се тон добија удувавањем ваздуха у цев инструмента.</p> <p>Учитељ исписује назив композиције и име композитора на табли.</p> <p>Ученици могу да препознају како се ови други инструменти са слике зову.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 28.	Наставна јединица: <b>Киша пада – народна, обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обнављање и обрада	
Циљеви и задаци часа:			
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>			
Стандарди постигнућа:			
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни		
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD	ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  Час почети певањем обрађених песама са инструменталном пратњом или без ње.</p> <p><b>2. активност</b>  <b>Киша пада – народна</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  Песму обрадити на уобичајени начин. Када су ученици у потпуности савладали мелодију и текст песме, треба да покушају да је изведу уз инструменталну пратњу дαιре, како је обележено у уџбенику.  Инструмент дайре увести информативно, више да ученици опишу како изгледа овај инструмент и да сами опишу како свирају на њему.  Ово треба учинити у кратким цртама јер се на часу музичке културе не треба бавити теоретисањем, описивањем, учењем, већ треба певати, слушати музику и ослонити се у сазнајном процесу на чуло слуха, вида и додира, наравно и на искуство и знања ученика.</p> <p><b>3. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  Ученици препознају слушане примере. Затим разговарају о својим запажањима. У разговору са ученицима инсистирати да објасне на основу којих музичких елемената су препознали одређену композицију.</p>	<b>Уводни</b>	<b>Главни</b>	<b>Завршни</b>
Литература: уџбеник, CD			

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 29.	Наставна јединица: <b>Престај, престај, кишице – обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Обрада бројалице <i>Ласитавице</i></b> кроз разбрајање. Инсистирати на нагласку првог тактовог дела како би ученици осетили пулсацију осмина.  Ученици стају у круг, један ученик разбраја, када је завршено разбрајање ученик који је последњи у разбрајању сада он разбраја.  Ова бројалица има функцију да ученику приближи појам двodelног такта.</p>		
<p><b>2. активност</b>  Распевања ученика – Обнављање песме по избору учитеља.</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Престај, престај, кишице</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>  За обраду песме припремити илустрације или користити илустрацију из уџбеника.  Код обраде мелодије песме скренути пажњу ученицима на сликовни приказ песме у уџбенику.  Инсистирати на изражајном певању композиције.  Када је песма савладана, певати је уз инструменталну пратњу. Ученици треба да изаберу инструмент и импровизују ритмичку пратњу.</p>		
<p><b>4. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  Ученици препознају слушане примере. Инсистирати у разговору са ученицима, на основу којих музичких елемената су препознали слушани пример. Нема погрешних одговора. За сваку тврђњу тражити од ученика објашњење, али не квалифиkovати одговоре као добре или лоше.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 30.	Наставна јединица: <b>Музичка игра Рибар – В. Томерлин</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Час почети певањем песме <i>Пресијај, пресијај, кишице</i>.</b></p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Музичка игра</b>  <b>Рибар – В. Томерлин</b>  <b>Обрада песме по слуху</b>          Музичку игру <i>Рибар</i> прво обрадити као песму по слуху.</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Обрада музичке игре</b>          Опис музичке игре је дат у уџбенику. Учитељ или ученик читају како се изводи ова музичка игра.          Извођење музичке игре у групама.</p>		
<p><b>4. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Кад те видим на сокаку</b>  <b>Илустрација слушане композиције</b>          Кроз разговор припремити ученике за ликовну илустрацију слушане композиције.          Као припрему за слушани пример учитељ може да користи унапред припремљене илустрације, које ће помоћи ученицима да лакше опишу слушани пример.          Након илустровања слушане композиције, организовати шетњу, где ће ученици разгледати радове својих другова и другарица. Ученици ће имати прилику да покажу своју илустрацију и да је прокоментаришу ако желе.          Још једном слушати композицију, након чега ће учитељ исписати на табли назив композиције и име композитора.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

УВОДНИ

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 31.	Наставна јединица: <b>Сол ми дај – народна из Србије обрада песме по слуху</b>	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>  <b>Сол ми дај – народна из Србије</b>  <b>Обрада песме по слуху</b></p> <p>На почетку часа са ученицима извести музичку игру <i>Рибар</i>.</p>		
<p><b>2. активност</b>  <b>Сол ми дај – народна из Србије</b>  <b>Обрада песме по слуху</b></p> <p>Песму обрадити по слуху на уобичајени начин.      Обратити пажњу на сликовни приказ мелодије и ритма песме.</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Еклипс – Океан</b></p> <p>Прикладним разговором припремити ученике за слушање музике.      Наставити разговор о утисцима након слушања композиције. На који начин су доживели композицију? Обратити пажњу на питање у уџбенику: Музика коју смо слушали је... и понуђене одговоре – нежна, страшна, весела. Разговарати са ученицима на који начин је композитор дочарао океан.</p> <p>Након завршеног разговора са ученицима учитељ поново пушта композицију и исписује назив композиције и име композитора на табли, а ученици у својим уџбеницима.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 32.	Наставна јединица: <b>Лептир и свет – обрада бројалице</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– неговање способности извођења музике (певање/свирање);</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Обнављање основних музичких поjmova</li> </ul>		
<b>1. активност</b> По избору учитеља са ученицима обновити неку од бројалица, кроз разбрајање.		
<b>2. активност</b> <b>Лептир и свет – обрада бројалице</b> <b>Доживљај тродела</b> Обрада бројалице <i>Лейптиер и цвей</i> кроз разбрајање. Инсистирати на нагласку првог тактовог дела како би ученици осетили пулсацију три ноте. Ученици стају у круг, један ученик разбраја, када је завршено разбрајање ученик који је последњи у разбрајању сада он разбраја. Ова бројалица пружа доживљај троделног такта.		
<b>3. активност</b> Следећа активност је већ наговештена у уџбенику. Ученици треба да осмисле мелодију на текст бројалице. Учитељ може да започне мелодију, а ученик/ученици да наставе. Ако су ученици инспирисани текстом, могу да осмисле и више мелодија.		
<b>4. активност</b> <b>Музички инструмент – клавир</b> <b>Слушање музике</b> <b>Милоје Милојевић – Муха и комарац</b> <b>Илустрација слушане композиције</b> Као припрема за слушани пример може послужити припремљена ликовна илустрација којом ће учитељ припремити ученике за слушани пример. Ученици имају задатак да препознају ко изводи слушани пример и да илуструју слушану композицију.		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 33.	Наставна јединица: <b>Дечје музичко стваралаштво</b> <b>Музички разговор</b>	Тип часа: обнављање
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, у пару	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b> Час почети певањем обрађених песама са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>2. активност</b> <b>Музички разговор</b> је интересантна музичка игра, где ученици имају прилику да компонују, стварају на текст свакодневног говора. Учитељ поставља питање мелодијом – музичком фразом једном ученику, који певањем одговара. Музички разговор се наставља даље и између ученика. Добро би било пре ове игре започети разговор са ученицима који ће бити инспиративан за питања и одговоре. Учитељ даје инструкцију ученицима да ће од наредног тренутка у одељењу разговарати певањем.</p>		
<p><b>3. активност</b> <b>Дечије музичко стваралаштво</b> Ученици имају задатак да осмисле мелодију на задати текст. Ученици заједно са учитељем читају текст изабране песме, то може да буде нека краћа песма коју ученици знају напамет. Учитељ може да осмисли почетак песме, на који ће се надовезати ученици и искомпоновати песму.</p>		
<p><b>4. активност</b> Ученици препознају одломке из слушаних примера. Кроз ову активност ученици ће имати прилику да се подсете шта су слушали у току школске године и да препознају назив слушане композиције.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 34.	Наставна јединица: <b>Слушање музике Волфганг Амадеус Моцарт – Абецеда</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни, индивидуални
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>          Обнављање научених бројалица по избору ученика и учитеља.          Поновити две бројалице кроз разбрађање.</p>		
<p><b>2. активност</b>          Распевати ученике музичком игром по избору учитеља или ученика. Учитељ ће свакако приметити које песме и музичке игре ученици радо певају.</p>		
<p><b>3. активност</b>  <b>Слушање музике</b>  <b>Волфганг Амадеус Моцарт – Абецеда</b>          Као припрема за слушани пример може послужити припремљена ликовна илустрација, којом ће учитељ припремити ученике за слушање музике.          Ученици имају задатак да илуструју слушани пример. Након завршеног илустровања, организовати галерију радова, где ће сви ученици видети све цртеже и великим аплаузом наградити „мале сликаре”.          Након завршеног разгледања дечијих радова учитељ пише на табли назив композиције и име композитора.          Ученике упутити да сами прочитају уџбенику о композитору.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 35.	Наставна јединица: <b>Музика на филму Мала сирена – Под морем</b>	Тип часа: обнављање и обрада
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор		Облици рада: фронтални, групни
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b>          Обнављање музичке игре <i>Рибар</i>.</p>		
<p><b>2. активност</b>          У уводном разговору било би пожељно да учитељ подсети на изражавајна средства, ликовне и музичке уметности које уметник користи да дочара своје утиске и инспирацију. Учитељ као припрему за слушање музике може да користи и очигледна средства.          Ученици пажљиво слушају непознату композицију, подељени у групе или индивидуално, са задатком да нацртају своје импресије инспирисани слушаном композицијом.</p>		
<p><b>3.активност</b>  <b>Галерија радова</b>          Групе излажу своје цртеже; следи разгледање галерије радова, берза (дечја комисија бира најкреативнији цртеж).          На крају, када је завршено разгледање дечјих радова, учитељ поново пушта цртани филм. Након одгледаног цртаног филма, учитељ са ученицима дискутује о радњи, музики, атмосфери...          Уколико учитељ нема могућности да пусти цртани филм, поново пушта тему из цртаног филма <i>Мала сирена</i> и исписује њен назив и име композитора.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

Редни број: 36.	Наставна јединица: <b>Обнављање градива</b> <b>Музички квиз</b>	Тип часа: обнављање
Циљеви и задаци часа:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;</li> <li>– оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;</li> <li>– подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);</li> <li>– развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музичкој композицији која се изводи и слуша).</li> </ul>		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: демонстрација, разговор	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Наставна средства: уџбеник, музички инструмент, CD		
ТОК ЧАСА		
<p><b>1. активност</b></p> <p><b>Распевавање</b></p> <p>Час почети певањем песме по избору ученика са инструменталном пратњом или без ње.</p>		
<p><b>2. активност</b></p> <p><b>Анкета</b></p> <p>Школску годину завршавамо мини-анкетом:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– моја омиљена песма коју сам певао/-ла и</li> <li>– моја омиљена композиција коју сам слушао/-ла</li> </ul> <p>Ученици могу да раде индивидуално, а затим да у мањим групама продискутују о свом избору. На крају, нека свака група направи свој избор омиљених песама и композиција, који ће представити целом разреду на свој начин (певањем, цртежем, глумом...), а остали ученици у одељењу имају задатак да препознају назив песме.</p>		
<p><b>3. активност</b></p> <p><b>Певање песама и слушање музике</b></p> <p>Обавезно отпевати и слушати омиљене композиције које су ученици издвојили у групама.</p>		
Литература: уџбеник, CD		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврђе/показатеља.  
(1 – присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/задатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

---



---

## **10. Литература:**

1. Блумова ревидирана таксономија (Bloom's Revised Taxonomy), преузето 2014. са сајта:  
<http://www.coe.sdsu.edu/eet/Articles/bloomrev/index.htm>
2. Ивић, И., Пешикан, А., Антић, С. (2009). Водич за добар уџбеник, Општи стандарди квалитета уџбеника, Завод за уџбенике, Београд.
3. Материјал са семинара *Читањем и писањем до критичко мишљења*, Центар за интерактивну педагогију.
4. Павловић Бабић, Д., Гламочак, С., Оцењивање ученика, Приручник за семинар, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
5. Подстицање развоја метакогнитивних вештина код ученика, преузето 2014. са сајтова:  
<http://www.slideshare.net/laurentiusadhyatmoko/developing-metacognitiveskills#>
6. <http://www.mx1.educationforthinking.org/sites/default/files/page-image/1-02MetacognitiveDevelopment.pdf>
7. [http://www.learner.org/courses/learningclassroom/support/09\\_metacog.pdf](http://www.learner.org/courses/learningclassroom/support/09_metacog.pdf)
8. Савовић, Б., Ђекић, Д., Најдановић Томић, Ј., Гламочак, С., (2007). Примена тестова знања у основној и средњој школи, Београд.
9. Хавелка, Н., Хебиб, Е., Бауцал, А., (2003). Оцењивање за развој ученика, Министарство просвете и спорта, Центар за евалуацију, Београд.